

בסיעתא דשמיא

מאמר

דרכי השגה

להגה"צ ר' אברהם יאראוויטש זצוק"ל

בדרכי העבודה ע"פ דברי רבותינו זיע"א
בספה"ק בענין זיכוך הנפש ועבודת ה' תמימה

ובו יבוארו תרגילים מעשיים לבוא
לבחי' השגה וחיות בתומ"צ בבחי' כל עצמתי תאמרנה

חברת זו הודפסה
לזיכוי הרבים
מותר ומצוה להעתיק
בכל דרך שהיא
רק שלא למטרות
רווח ומסחר

לפרטים תגובות והערות
אפשר לשלוח למייל
lidoshay@gmail.com

או לת.ד 2684
מיקוד 6092000

עיצוב ועימוד:
יהודה הפקות
03-6187365

מזמור לתודה
וברכות לראש משביר

ספרים אלו נתרמו ע"י הנדבן החשוב מ' יעקב הי"ו
ונות ביתו גלית תחי' פקשיאן הי"ו

לבריאות ושפע פרנסה טובה והצלחה, בכל
אשר יפנו ישכילו יצליחו וירווחו ויתברכו ממקור
הברכות יחד עם כל בני ביתם וכל אשר להם.

ועל הכל אנו מודים על אשר רוח נדיבותם סייעתנו
להקים את דברי התורה הזאת ויקויים בהם הפס'
ומצדיקי הרבים ככבים לעולם ועד ויזכו יחדיו
כולם לראות בביאת גואל צדק בב"א

לרפואת

מנשה בר מונבר הי"ו
שרה בת אושרת תחי'
ולכל משפחת פקשיאן הי"ו
תוך כלל עמו ישראל

נר ה' נשמת אדם

לע"נ

פנחס חמו בן מסעודה
תנצב"ה

לרפואת כלל חולי עמו ישראל

ובפרטם

יקיר בן מירי

רותי בת רמו

אליס בת סוליקה

אל נא רפא נא להם,
ויחזירם לאיתנם כבתחילה
בריאים ושלמים בכל אבריהם וגידיהם
לאורך ימים ויזכו יראו בביאת גו"צ בב"א

נר ה' נשמת אדם

לע"נ

יניב בן ליזה

פריז'ה (רפאל) בן מנתה

לילו אליהו בן מסעודה

סימון בן בעידו

ברוך בן רמו

תנצב"ה

אשת חיל מי ימצא

לע"נ

דפנה בת פנינה

רמו בת בובה

מארי בת סוליקה

הדסה (דניס) בת מארי

תנצב"ה

הקדמה מהמו"ל יצ"ו

הנה באתי במילים ספורות אלו לבאר תוכן ענין חיבור זה ומהותו, ומה שייכות לנו בעניינים נשגבים אלו אשר כל הרואה אומר "רחוקה היא ממני" ואיך אבוא בשער המלך בלבוש שק, ועכ"פ אתנצל ואומר שאע"פ שיודע אני בעצמי כי אין בי מדרגת אלו העניינים וכ"ש וק"ו לבוא בהקדמות בנושאים אלו וגם שח"ו לא יחשוב הלומד כי באתי להורות צד בהשקפה או כמכריע בעניינים אלו הקדושים אשר מי עלה שמים וירד להבין אופן אמיתות דברי אלדי'ם חיים אשר נאמרו מפי מלכים מאן מלכי רבנן אשר נגלו להם תעלומות חכמה וכל נסתרות, וידעו מה שהוציאו מפיהם הק'. ולאחר גילוי דעת זה אבוא לבאר את אשר עם לבבי, והוא כי אחר שידענו נאמנה מפי סופרים ומפי ספרים הק' כי יש כו"כ דרכי עבודה אשר ע"י יבוא האדם לדבקות ולשלמות נפשית בענייני עבודת ה' ורבו כמו רבו הדרכים וכולם דברי אלדי'ם חיים למוצאיהם, עכ"פ הנה בכל דור ודור קורא ה' לשרידים אשר שתלם בבחי' אבוקה המאירה למרחקים והכל מאירים לאורה והם הצדיקים הנגלים והנסתרים שבכל דר ודר, כזה היה רבינו זצוק"ל שגילה לנו פתח להכנס בעבודת ה'. ומקצת מדרך זו פתח לנו בשיעורו זה המבאר צורה והשקפה ברורה על עבודת המידות הטבועות בנפש האדם ואת דרך ההתייחסות להכיר ולהתמודד עם מצבי הנפש המשתנים וזיהוי פרטיהם השונים, יחד עם זאת תועלת רבה היא לכל אדם שחשקה נפשו בקרבה אלדי'ת בכוונות התומ"צ להכיר ע"י לפני עבודה זאת את הבחי' אשר אליהם הוא מכוין ע"י זיהוי הארתם בנפש וד"ל.

ובנוגע לענייננו אעתיק לך תמצית מש"כ בשערי קדושה ח"ג שע' ז' בענין זה וזל"ק:

בהנהגת רוח הקודש בזמננו זה: אחר שהזהרנו את האדם בשער שקדם מכל דרכי ההשגה כנזכר לעיל, אל יתיאש האדם. כי הנה בפסוק (שופטים ד' ד') ודבורה אשה נביאה, תנא דבי אליהו, מעיד אני עלי שמים וארץ, בין איש בין אשה, בין גוי בין ישראל, בין עבד בין שפחה, הכל לפי מעשיו, רוח הקודש שורה עליו:

הנה הדרך המובחר שבכולם הוא מה שכתבנו בשם תנא דבי אליהו זכור לטוב והיא הדרך שנהגו בה החסידים הפרושים הקדמונים. והוא, לשוב בתשובה עצומה מכל אשר קלקל, ואחר כך ישלים נפשו בקיום מצות עשה, ובכוונת תפילותיו בתכלית, ובעסק התורה לשמה בזריזות, כשור לעול עד יותש כוחו, ובמעוט תענוגים ואכילה ושתייה, ובקימת חצות לילה או פחות מעט, ובהרחקת כל המדות המגונות, ובפרישות מכל אדם אפילו בעניני שיחה בטילה, ואחר כך יטהר גופו בטבילה תמיד, ואחר כך יתבודד לעיתים ויחשוב ביראת ה', וישים הוי"ה נגד עיניו תמיד, ויזהר להיות מחשבתו פנויה מכל הבלי העולם הזה וידבק באהבתו יתברך בחשק גדול, ועל ידי כן אפשר שיזכה לרוח הקודש באחד מאלו האופנים שנאמר וכו' ע"ש המשך הדברים.

והמורם מהנ"ל כי ישנם בודאי דרכים שבהם יבוא האדם להשגה גם בזמננו זה ושם בהמשך הפרק מפרש כו"כ דרכים, אבל מש"כ כאן היא המובחר שבכולם, וכל הרואה יראה לכאורה כי הם דברים פשוטים הידועים מכו"כ מקומות הגם כי אינם פשוטים לקיימם בתכלית השלמות עכ"ז עדין נראה כי אין חידוש ממשי בדבריו הנ"ל, אך יש להבין כי דרך זו שיעץ המהרח"ו היא דרך החסידים הראשונים כמ"ש כנ"ל והוא אע"פ שהיו יודעים ליחד כל מעשיהם ומחשבותם לש"ש ללא פניות ועכ"ז הלכו בדרכי ההשגה והדבקות דוקא ע"י האופנים "הפשוטים" שהוזכרו בדבריו, וא"כ יש להבין כי ישנו עוד ענין נוסף המוסיף את התבלין החשוב בכל דרכי ההשגה שבלעדיו כמעט ולא ימצא האדם טעם בעבודתו והוא שימת הלב והרגשות בכל הנוגע למעשיו, ואזי אפי' ע"י מעשים פשוטים להבנה רק שיהיו בהבחנה נכונה של התעוררות רגשותיו ובירור הרגשות באופן כזה שמתוכם יבוא לזכך את מידותיו וע"י לדבקות ועי"ז ממילא יבוא לבחי' השגה.

ואמנם הנשמע מפשט לשונו הק' כי יש תקוה גם בדור אחרון להשיג מעט מדרכי עבודה זו וכל האומר להיפך הרי המהרח"ו ואליהו ז"ל מכחישים אותו וכאמור במפורש לעיל.

אך הענין הוא כי טענת רבים היא כי לא כל הרוצה ליטול את ה' יבוא ויטול ולכן ישנה נסיגה והסתייגות מלעסוק בנושאים נשגבים אלו ובמיוחד ללא הדרכה נכונה שאזי יכול להוביל להפסד ולנזק רחל"צ. וזו היא טענה ברורה וצודקת. ולכן צריך להבין כי יש ב' בחי' כלליות מאד באופני דרכי ההשגה, הא' היא דרכי הראשונים והנביאים שהיו מכינים עצמם ומשתמשים בקדש מה שאין לנו עסק בזה עתה ואין לזה שייכות אלינו כלל, והב' היא אופן העבודה הידועה והיא עבודת המידות וקנין המידות הטובות וסילוק חלק הרע שבמידות, ושמירת התומ"צ. ובזה בעיקר עוסק מאמר זה ע"פ שיטתו וכמבואר בפנים במבוא, ועוד צריך לדעת ראשית כל כי לא ההשגה היא התכלית אלא הדבקות בה' ית, ולכן באופן של עבודת ה' באופן נכון שאינו דורש שינוי מהותי חיצונית בגשמיות אלא השקפה ותשומת לב רגשית יחד עם ערנות שכלית אזי ההולך בדרכי המאמר הזה ילך בטח ויעלה ויבוא ויראה כי עבודה זו שייכת גם לנו בדורות אחרונים אלו בודאי, וזכינו שנגלתה לנו ע"י אותו הצדיק זצוק"ל דרך בטוחה וסלולה להתחיל ולעסוק באפני טהרת וזיכוך הנפש כראוי.

עוד חידוש גדול נגלה כאן כמבואר בפנים, כי דרך עבודה זו נסתרת היא בדברי החכמים וכמעט שלא נתנו פתח להכנס בה כי אם ע"י קבלה מפא"פ, והנה אכשור דרא וזכינו כי נגלים לנו תעלומות חכמה לא שיערום אבותינו וכדברי הזוה"ק ח"א קי"ז ע"א **וּבְשִׁית מָאָה שָׁנִין לְשִׁתִּיתָא יִתְפַּתְחוּן תְּרַעֵי דְחֻמְתָּא לְעִילָא וּמְבוּעֵי דְחֻמְתָּא לְתַתָּא, וְיִתְתַּקֵּן עֲלֵמָא לְאֲעֵלָא בְּשַׁבְעָא. כְּבַר נֶשׁ דְּמִתְתַּקֵּן בְּיוֹמָא שְׁתִּיתָא מְכִי עֲרַב שְׁמֵשָׁא לְאֲעֵלָא בְּשַׁבְתָּא.** ופשט העניין שדברי חכמה יתגלו ויתרבו כהכנה לקראת בוא גו"צ בב"א ואפשר כי פי' העניין הוא שהדברים שהיו בימים עברו כנסתרות יהיו כנגלות בדורות אחרונים וינתן רשות לעסוק בדברים שהיו סתומים מכבר, כיון דצורך השעה הוא להכין ולתקן צרכי שבת ק' בלבושי יקר והם הם הכנת המידות שבנפש שהיו מוכנים ומתאימים לקבלת מציאות החדשה דביאת גו"צ שודאי וודאי תהיה מעולה ממצאות המצב עתה בלי שיעור וערך, כמובא בכמ"מ. ואלו שלא עלה בידם לזכר עצמם בכוחות עצמם יוצרכו לסיוע משמים בזה וכמ"ש בדניאל (יב-י) **"יְתַבְּרוּ וְיִתְלַבְּנוּ וְיִצְרְפוּ רַבִּים."** ועכ"פ מובטח הוא כי כל העוסק בחכמת הזוהר הק' שהוא פנימיות התורה והעבודה מקרב הוא את הגאולה

ברחמים וכמ"ש בזוה"ק פר' נשא הבטחת הרעיא מהימנא לרשב"י ע"ה "בהאי חיבורא דילך דאיהו ספר הזוהר יפקון ביה מן גלותא ברחמי" קנצי למילין ויה"ר שתעמוד זכות המחבר לכל הלומד והולך בדרכי ההשגה ויהיה לו למליץ יושר במרום לשתהיה לו סיעתא דשמיא ועי"ז נזכה למהר ולהחיש גאולתנו בבא גואל צדק בב"א*.

מבוא

ובו יבוארו תרגילים מעשיים אשר על ידם יבא האדם להשגת בחי' נבואה, אשר היא ראייה רוחנית, וכמ"ש "כי לנביא היום יקרא לפנים הרואה" וגו', וכן מצינו בערוך ערך "אבן המנוגעת" וכו' אבני שיש טהור (חגיגה יד) ת"ר ארבעה נכנסו לפרדס, זהו המפורש בהיכלות רבתי ובהיכלות זותרתי שהיו **עושין מעשים** ומתפללים תפלות בטהרה ומשתמשין בכתר וצופין בהיכלות ורואין היאך משמרות המלאכים במעמדם, והיאך היכל אחר היכל ולפנים מהיכל וכו', זה פירוש רב האי גאון עכ"ל.

ומבואר, שלבוא לבחי' השגה ישנם **עשית מעשים** שהם הרגלים מסוימים שעל ידם באים לראייה רוחנית, וכן מצינו בגמ' מועד קטן (טז ע"ב) "אלה שמות הגבורים אשר לדוד יושב בשבת תחכמוני ראש השלשי הוא עדינו העצני" וגו' מאי קאמר א"ר אבהו ה"ק ואלה שמות גבורתיו של דוד וכו', הוא עדינו העצני כשהיה יושב ועוסק בתורה הוא מעדן עצמו כתולעת, ובשעה שהיה יוצא למלחמה היה מקשה עצמו כעץ על שמונה מאות חלל בפעם אחת וכו', ופרש"י מעדן עצמו: כופף עצמו ידיו ורגליו ביחד ויושב לארץ, וזהו ג"כ בחי' ישיבה גופנית בצורה מסוימת שעל ידה מוכן האדם לקבל את השפע הרוחני, וכן יעו', (מלכים א' יח, מב) "ואליהו עלה אל ראש הכרמל ויגהר ארצה וישם פניו בין ברכיו" וגו', וזהו ג"כ צורת ישיבה גופנית שעל ידה מקבל הנביא את שפע הנבואה.

פרק א

לכל המוחין וההארות הרוחניות כלומר שפע רוחני יש צלם ולבוש (צלם ולבוש זה אותו דבר רק שהם ב' בחינות²) ואותו צלם ולבוש מתלבש בכלים גשמיים בזה העולם, והכלי זהו גוף האדם אשר בו מתלבש צלם אלהי"ם וצלם הוי"ה, והתלבשות הצלם בגוף נעשה בז' מקומות בגוף האדם (ממח האדם ועד סוף עמוד השדרה, ומקום התלבשותם בפרטיות יבואר בפרקים הבאים בעזרת השי"ת).

והנה הקדמנו ששורש כל הגשמיות הוא רוחניות, רק שכשנשתלשל ירד והתעבה עד שהתגשם כמבואר בספרים ואכמ"ל, וצריך לזכור הקדמה יסודית זו, שכל מה שנעשה בעולם הוא נעשה ברוחניות, ואע"פ שנראה לאדם שכולו גשמיות צריך להשכיל ולידע שאין דבר נפרד מאתו יתברך אשר הוא מקומו של עולם, ובכל פעולה גשמית יש התלבשות רוחנית וא"כ כל פעולה טומנת בתוכה פעולה רוחנית, ועבודת האדם בזה העולם לבא למדרגה זו שמכל פעולה ופעולה שעושה בעולם ואפי' פעולה גשמית יקבל את ההארה הרוחנית המולבשת שם, וישיג בשכלו את ההארה הרוחנית שבכל פעולה, ולא ישקע בהבלי הגשמיות אשר ההנאה מהם קלושה ביותר ביחס לרוחניות הנעלמת בהם, וכאשר האדם מרגיל את עצמו לקבל את השפע הרוחני שבכל פעולה אזי הוא חי בטוב

ב. וציתר ציאור הוא כי כל שפע רוחני חדש שיורד מרום המעלות עובר סדר התלצשות מסויים עד שמגיע אל הכלים דזו"ן, וסדר זה נקרא כ"ל זמ"א (כלים, לצושים, כלמים, מוחין, אורות) והוא סדר ההתלצשות ממטה למעלה, ופירוש הסדר ממעלה למטה הוא כך, כי **האורות** הנרנח"י מתלצשים **צמוחין** דאו"א ושם מקבלים לצוש אחד דק הנקרא "**צלם**", ואח"כ יורדים עד לנה"י דאו"א ושם מקבלים לצוש נוסף הנקרא "**לבוש**" ואח"כ נכנסין **לכלים** דזו"ן, וכל סדר ההתלצשות הזה הוא צכדי לאפשר את כניסת אורות הנרנח"י צזו"ן, כי הנרנח"י מעלתם גבוהה מאד ממעלת הכלים דזו"ן ואין הם יכולים להאיר צזו"ן מצלעדי הכלמים והלבושים. ויש בזה פרטי פרטים ואכ"מ להאריך. ומה שאמר כאן שצלם ולבוש הם אותו הדבר לאו דוקא הוא, כי **הכלמים** הוא לצוש דק מהמוחין דאו"א וה**לבושים** הוא לצוש מהנה"י דאו"א כנ"ל, אלא ר"ל כי תפקידם זהה והוא לתת הלצשות לאורות הנרנח"י כדי שיוכלו לירד ולהכנס תוך הכלים דזו"ן.

ובנעימים, משא"כ כאשר האדם חי ע"פ טבע אזי הוא מקבל את השפע הרוחני בהתלבשותו הגשמית, וכאשר מתקבל השפע הרוחני כגשמי (בהתלבשות) אזי שייך שיפול השפע הרוחני מהקדושה לקלי', כגון שמשפע אהבה דקדושה יפול לתאווה וכדו', ומיראה דקדושה יפול לפחד מבני אדם ומזיקים, וכן בשאר שפעים רוחניים כאשר הם מתקבלים בצורה גשמית שייך שיפלו לקלי'.

והנה כל הדומם צומח חי מדבר שבעולם הם גם רוחניים וכנ"ל, ועבודת האדם שכאשר הוא מתעסק בהם כגון באכילה שתיה ומלבושים צריך להעלותם מבחי' גשמית לבחי' רוחנית, ולהשביע בהם את נפשו הרוחנית, וגם בזה שייך ב' בחינות.

(א) שירגיל את שכלו לקבל את ההארות הרוחניות הטמונים בכל דבר, וקבלתם בצורה רוחנית נעשית ע"י שמרגיל את הרגשי נפשו להבחין בכל דבר שנכנס לגוף או שהגוף משתמש בו, מה הם השפעותיו הרגשיים. ועל ידי כך ידע ויבין לאיזה רגש רוחני שייך אותה הארה, ובכך תקבל נפשו את ההארה הרוחנית שבאכילה ושתיה ומלבושים, וכמובן שגם אדם הנמצא בדרגה כזו צריך להיזהר לא להתעסק בזה יותר מדי, כיון שבכל דבר גשמי יש אחיזה יותר גדולה של הקלי', וכמו"כ עבודת התורה ודאי הארתה הרוחנית גבוהה יותר.

(ב) שיעשה ממילא, כלומר שאדם אוכל מתוך תאווה, ונדמה בעיניו שהכל גשמי אך באמת קיומו וחיותו היא מההארה הרוחנית הטמונה באוכל, [וההארות הרוחניות הטמונות בגשמיות נקראים ניצוצות], וההבדל בין מי שעובד לקבל את ההארה הרוחנית בשכל, לבין מי שמקבל את ההארה בהתלבשות בגשמיות, זה כהבדל החי מהמת.

וביאור הדברים - שתזונת האדם היא מהרוחניות שבאוכל [ולא מהאוכל הגשמי], וכל אוכל יש בו רוחניות וכנ"ל שכל דבר גשמי הוא רוחני בשורשו, אך מכיון שאנו נמצאים בעולם הגשמי והרוחניות התעבתה והתגשמה על כן ההארה הרוחנית שבהם היא מאד קלושה, אך אותם ניצוצות רוחניים

הנמצאים בגשמיות הם כעין מפתחות לנפש האדם. שכאשר האדם אוכל, מזהה נפשו את אותם אורות רוחניים הנעלמים בדברים הגשמיים, וכאשר מכין האדם את נפשו לקבל שפע רוחני, אזי כאשר מזהה נפשו את אותם ההארות קלושות היא מתעוררת להתקשר לשורש אותם ההארות, אשר בשורשם האור הוא רוחני וזך בתכלית, ומהשפע הרוחני שנשפע לנפש כאשר היא מתקשרת לשורש אותם ניצוצות בא שובע לנפש, וא"כ הניצוצות הטמונות באוכל אין תפקידם להשביע את האדם, **אלא שעל ידם מתעלה הנפש הרוחנית לשורש אותם ניצוצות ושם מקבלת הנפש את שפעה הרוחני ומזה תזונתה ושביעתה.** וא"כ הניצוצות הם בסה"כ מפתחות לצינורות רוחניים גדולים ורחבים יותר, אך כאשר חושב האדם שהכל גשמי ואינו מכין את נפשו להתעורר לקבל שפע רוחני משורש אותם ניצוצות הטמונים בגשמיות אזי תזונת נפשו היא רק מאותם ניצוצות הטמונות באוכל הגשמי אשר הארתם קלושה ביותר וא"כ חיות נפשו קלושה ביותר, ה"ה כהבדל בין חיים למיתה, דכל החיות היא מהשי"ת הנקרא חי החיים, דכל החיות נמשכת מהשי"ת המחיה את כולם, ועל כן כאשר האדם זוכה ומתקשר בכל דבר לרוחניותו הרי הוא מתקשר לקב"ה, ואזי חיוו הם חיים אמיתיים, כיון שבכל דבר הוא מתקשר לקב"ה שהוא המחיה של כל הדברים, משא"כ אדם שאינו עובד לעורר את נפשו להתעלות מכל דבר ולהשיג בכל דבר את הרוחניות הנעלמת בהם ומניח את עצמו על הטבע, וכל חיותו היא בהתלבשות וכנ"ל, אזי הוא בבחי' מת כלפי העובד ה', כיון שכל חיותו היא מהארת הניצוצות אשר הארתם קלושה ביותר ועל כן הוא בבחי' מת, וזה הביאור בדברי הגמ' (ברכות טו:) צדיקים במיתתם קרויים חיים ורשעים בחייהם קרויים מתים - דהצדיקים אשר כל חיותם מהשי"ת, ואף בגשמיות כל אכילתם היא לצורך נפשם, וכל אכילתם היא רוחנית שמקשרים עצמם לחי החיים, על כן גם במיתתם קרויים חיים, דבשעת המיתה רק הגוף מפסיק לתפקד אך הנפש ממשכת את פעולתה לקבל שפע רוחני מחי החיים, וכמו שדרשו חז"ל (ברכות סד. מו"ק כט.) עה"פ "ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלהים בציון" א"ר חייא בר אשי אמר רב ת"ח אין להם מנוחה לא

בעוה"ז ולא בעוה"ב שנאמר "ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלהים בציון", ופרש"י אין להם מנוחה משיבה לישיבה וממדרש למדרש. אלא שכאשר [הנפש] הייתה בגוף בזה העולם הייתה צריכה לקבל את השבע דרך הגוף, ולאחר הפטירה היא מקבלת את השפע ישר בלא שום התלבשות בגשמיות, משא"כ רשעים שהם בחייהם קרויים מתים מכיוון שאין הם עובדים עבודת הנפש ועל כן כל חיותם קלושה ביותר וכנ"ל ועל כן גם בחייהם קרויים מתים כיון שהם מנותקים מחי החיים, וזהו פרוש הפסוקי "צדיק אוכל לשובע נפשו ובטן רשעים תחסר" שעיקר האכילה היא לצורך הנפש אשר היא מקבלת את השפע הרוחני שהוא הוא המחיה את האדם כפשוטו, וכנ"ל שמגשמיות בלבד לא שייך שיתקיים האדם, דלא יתכן דדומם צומח חי יוכלו לזון את המדבר אשר הוא בדרגה גבוהה מהם, דלא יתכן שדברים גשמיים יזונו את האדם אשר הוא מורכב מגשמי ורוחני, אלא דגם בדומם צומח חי יש הארות רוחניות שדרכם מקבלת הנפש הרוחנית את תזונתה וכנ"ל, ועל כן לא שייך שישובע האדם מהאכילה אא"כ האכילה היא לצורך נפשו, וזהו "צדיק אוכל לשובע נפשו", דכיון שאכילתו היא לצורך נפשו על כן במעט אכילה מתעוררת הנפש לקבל את שפעה משורש הניצוצות הרוחניים הטמונים באוכל ובזה היא שבעה [וזה הביאור באוכל קימעא ומתברך במעיו]. משא"כ בטן רשעים תחסר, דהרשעים שאוכלים לצורך הבטן על כן תמיד אינם שבעים וחפצים לאכול עוד ועוד, ואף כשמפסיקים אין זה משום שמרגישים שובע אלא משום שאינם יכולים להכניס עוד אוכל מחוסר מקום בבטנם, וסיבת הדבר שאינם שבעים דהשובע בא לנפש, והם שאינם מזינים את הנפש על כן בטנם חסרה תמיד, וזהו ביאור הפסוקי "כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם", וכי יעלה על הדעת שהאדם חי מהלחם, והלא ברור שהחיים הם מהשי"ת ולא מאכילה טבעית, אלא רמוז בזה שבאכילת הלחם עצמה שם מונח החיות של מוצא פי ה', דהחיות אינה מהלחם אלא ממוצא פי ה' המונח בתוך הלחם.

ד. משלי יג, כה

ה. דברים ת, ג

ואף כשאדם עובד לקבל את השפע הרוחני יש בזה ב' אופנים,

(א) שמקבל הארה רוחנית בהתלבשות, כלומר דבכדי לקבל את ההארה הרוחנית הוא צריך לאכול, וע"י האוכל מתעוררת נפשו ומשתמשת בניצוצות כמפתחות לצינורות רוחניים גדולים ורחבים יותר וכנ"ל.

(ב) שהאדם מקבל שפע רוחני בלא שום התלבשות, דיודע איך לעורר את נפשו לקבל שפע רוחני, ואינו נצרך להשתמש בדברים גשמיים ככדי לעורר את נפשו, וזה הבחי' הנא' במשה רבינו ע"ה, עה"פ "ואשב בהר ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכלתי ומים לא שתיתי", ואיתא דלחם לא אכל ומים לא שתה, אך אכל ושתה את דבר ה', דבלא אוכל ושתיה אין קיום לנפש האדם, דהאוכל ושתיה זהו דבר רוחני וכנ"ל, וכמבואר בכוונות האכילה, דאכילה זה אכל-י"ה, שתיה זה שתה-י"ה, כלומר דכל אוכל זה לבחי' המוחין ובלא זה לא שייך קיום לאדם, אלא שאנו מקבלים את תזונת הנפש בהתלבשות גשמית של אוכל ומים, ומרע"ה ניזון ברוחניות בלא התלבשות הרוחניות בלחם ומים והבן.

פרק ב

הבריאה מתחלקת לג' בחינות **א.** רוחנית **ב.** גשמית **ג.** משותפת מרוחני וגשמי. דהעולמות העליונים הם כולם רוחניים, והעולם הגשמי בדומם - צומח - חי ובגוף האדם (שהוא המדבר) הוא גשמי, והאדם הוא בריאה משותפת אשר מצד גופו הוא גשמי ומצד נפשו הוא רוחני, והיוצא מזה שנקודת המפגש בין העולם הרוחני לעולם הגשמי זה באדם, ועל כן יש לו את הכח לברר את הרוחניות הנעלמת בתוך הגשמיות ולהעלותה לשורשה הרוחני, וכנ"ל בפרק הקודם שכל הגשמיות בשורשה היא רוחנית (ובירור הרוחניות מהגשמיות זו היא העבודה הנקראת לברר ניצוצות ואכמ"ל).

ובכדי שיוכל האדם לברר את אותם ניצוצות רוחניים צריך לדעת היכן הם נקודות המפגש ומקום החבור של הנפש הרוחנית בגוף הגשמי, ובכך נדע להכיר ע"י רגשותינו בכל דבר מהו שורשו הרוחני. וביאור הדברים - דהזכרנו לעיל שכל הגשמיות בשורשה היא רוחנית, והנה נפש האדם קשורה לכל העולמות עליונים ותחתונים, ומכיון שכך כאשר יכיר האדם את רגשותיו הנפשיים ויכיר במעט את נפשו, אזי כשאוכל דבר מזה העולם כפי ההרגש שיקבל מהאוכל ידע מהו שורש המאכל ברוחניות, ותתעורר נפשו לקבל את השפע הרוחני הנצרך לה לתזונתה, דהלא ההרגשים הנובעים ממאכל, משתה, מלבושים וכד' זה נובע מהרוחניות הנעלמת בהם, ועל כן כאשר יכיר האדם את רגשותיו ויבררם, אזי כשאוכל דבר כפי ההרגש שירגיש ידע מהו שורשו הרוחני של אותו דבר, וכן כשיושפע עליו שפע רוחני מהשמים (בלא התלבשות בגשמיות) ידע להבחין מאיזה ספירה והארה רוחנית זה מגיע וידע מהי העבודה הנצרכת לנפשו כפי השפע שנשפע עליו. ורגשות האדם הם רבים (943) אך נצמצמם לכשלים עד ארבעים רגשות כללים, אך קודם שנתעסק בפרטי הרגשות הכללים, נבאר מהם נקודות המפגש של הנפש בגוף האדם, והיכן מתלבש הרוחניות של האדם בגופו

הגשמי, והחלוק שבין כל נקודת מפגש כפי בחינתה וענינה (שהרי ישנם ז' נקודות של התלבשות הצלם הרוחני בגוף ובכל נקודה יש התלבשות של ההארה רוחנית אחרת וכפי שיבואר) ואיך יוכל האדם לברר את הרגש הרוחני מהשפעת הגוף הגשמי ותאותיו, והאיך יוכל להעלות את הרגשיו הרוחניים מבחי' הגשמיות ששם זה נופל לתאות ומדות רעות, להרגש רוחני מזוכך של התקשרות הנפש בבוראה, ובפרק זה נתעסק בהכרת הדמות הרוחנית היכן מתלבש הקומה הרוחנית של האדם בגופו הגשמי, ובפרק הבא נביא כמה תרגילים איך להכניע אח הגשמיות ולחדור לפנמיות האדם לנפשו הרוחנית ושפעה, ואיך יבחן האדם את עצמו אם הוא מתקדם בעבודתו להכנת נפשו לקבלת רוחניות.

האדם בלול מב' בחינות גשמי ורוחני, דמצד גופו הוא גשמי ומצד נפשו הוא רוחני, וכפי שיש לאדם קומה גשמית כמו"כ יש לנפש קומה רוחנית משלה, ואותה קומה מתלבשת בגוף הגשמי, ואותה קומה רוחנית מכונה בשם צל"ם, וישנם ב' צלמים, צלם אלהי"ם וצלם הוי"ה, וב' הצלמים מחולקים בעניינם, דהצלם אלהי"ם הוא התלבשות הקומה הרוחנית של האדם בגופו, כלומר שהצלם אלהי"ם זה החלק הרוחני הקיים באדם מבריאתו, וכמ"ש "ויברא אלהי"ם את האדם בצלמו, בצלם אלהי"ם ברא אותו", משא"כ הצלם הוי"ה זהו השפע והקומה הרוחנית הקיימת בעולם, שהם העשר ספירות והתלבשות הפרצופים זה בזה מצד השי"ת, כלומר דהצלם אלהי"ם הוא מצד האדם ותקונו תלוי בעבודת האדם, משא"כ צלם הוי"ה שהוא שפע רוחני קיים מצד השי"ת ושם לא שייך קלקול ותקון, אלא שא"א להשיג את השפע של הצלם הוי"ה, אא"כ תקן האדם והכין את הצלם אלהי"ם שיהא כלי ראוי לקבל את הארת הספירות שהם הצלם הוי"ה, כלומר דצלם הוי"ה מתלבש בצלם אלהי"ם, וכאשר האדם זוכה לצלם אלהי"ם שלם אזי ממילא ישיג את הצלם הוי"ה המולבש בתוך הצלם אלהי"ם, דהצלם אלהי"ם הוא מבחי' השבירה וצלם הוי"ה הוא מבחי' עולם

ז. עי' שרוה"ק ימוד כ"א

ח. נראשית א, מ

התקון, כלומר דהצלם אלהים שהוא הקומה הרוחנית של האדם היא חסרה שלמות, דכיון שהיא מחוברת עם העולם הגשמי על כן קיים בה שבירה שאינה על שלמותה ותיקונה אלא היא מושפעת מהטבע הגשמי הגופני, ועל כן חסר לה שלמותה הרוחנית, משא"כ הצלם הוי"ה שהוא מצד העולמות הרוחניים מצד השי"ת שבו הכל שלם, וכל עוד והצלם אלהים הוא בבחי' שבירה אזי לא שייך שיאיר בו הצלם הוי"ה, דבכדי שיאיר צלם הוי"ה צריך שיהיו כלים שלמים לקבל את אורו, וכל עוד והכלים שזה הז' נקודות של הצלם אלהים המתלבשים בגוף האדם הם שבורים לא שייך שיאיר באדם צלם הוי"ה.

והנה כל קבלת האריז"ל מדברת אך ורק מצלם הוי"ה ואינו מדבר כלל מהעבודה להשלמת הצלם אלהים, דהאריז"ל מבאר את הארת הספירות והתלבשות הפרצופים וכו', שהם ההארה הנפשית מצד השי"ת שזהו הארת הצלם הוי"ה, אך אינו מדבר כלל מהעבודה לתקון השבירה שבצלם אלהים, דהאריז"ל דיבר למקובלים שהיו מקובלים על העליונים ותחתונים שכבר תקנו את עצמם והיו מזוככים, ועל כן רק ביאר להם מהו השפע הרוחני שהם מרגישים שזהו הארת הצלם הוי"ה וביאר להם מהם סוד אותם שפעים רוחניים מאיזה ספירות הם, ואיזה ייחודים צריך לעשות עם אותם הארות, ורק דבר אחד אומר האריז"ל דיש חלוק בין צלם אלהים לצלם הוי"ה, דצלם הוי"ה מאיר את העשר ספירות בבחי' ג' קוים (חסד, דין, רחמים) משא"כ צלם אלהים שהוא מצד השבירה שעמידתו

ז. עניין הצלם הוי"ה הוא אורות הנרנח"י שהתלצשותם הוא צקדר כ"ל למ"א מרום המעלות עד הכלים דזו"ן כנ"ל, אמנם צלם אלהים הוא לצוש הנמנל על נפש האדם הנקרא כתנות עור צבחי קלי' נוגה וצו שורש המידות הטובות והרעות, כגון ענוה - גאוה, דיבור צטל - שתיקה, הסתפקות - תאוה, שמחה - עלצות, וכו' שהם למעשה סוד ילה"ט וילה"ר דהם מלצושי האדם דכתנות עור צבחי עה"ד טו"ר דאחרי החטא, וצבחי הנרנח"י דצלם הוי"ה הם האורות היורדים רק לסייע צמיקון של הלצושים דצלם אלהים דצבחי טו"ר אך הם עצמם אינם צריכים תיקון כלל והוא צבחי' המורה ומנוות שהם תצלין למתק את הילה"ר, ועי' כ"ז צאורך צנה"ש הק' מלציש ערומים דכ"צ ע"ד. ומקורו משערי קדושה ח"א שערים א' וצ'.

י. דצבחי' תיקון וזיכוך המידות כנ"ל צהערה דלעיל.

בבחי' קו ישר אך לא בג' קוים אלא בחד סמכא" שיעומדים זה מעל זה בקו אחד ישר, והם ז' ספירות חג"ת נהי"מ דקיימי אחד סמכא, וכך הם מתלבשים בגוף האדם זה מעל זה בז' מקומות כנגד חוט השדרה וכפי שיבואר, (והג' ראשונות כח"ב דצלם אלהים הם נמצאים מחוץ לגוף האדם וחופפים מעל ראשו וכפי שיבואר), ומובן ממילא שלא שייך שאדם יכוון את כוונות האריז"ל שהם מבחי' הצלם הוי"ה בלא שתיקן את הצלם אלהים, דכוונות צריך לחיות בהרגש ולא לדעת אותם בשכל, והרגשת החיות משפע רוחני לא שייך אא"כ תיקן את הצלם אלהים משבירתו, ואדרבא אדם שתיקן את הצלם אלהים משבירתו ירגיש בהרגשי נפשו את הארה הצלם הוי"ה שהם כוונות האריז"ל ואפי' בלא שלמד את כוונות האריז"ל.

והיה לי תלמיד שלמד את העבודה הנפשית לתקון הצלם אלהים משבירתו ולא למד קבלת האריז"ל, ואחר זמן דברתי עמו וסיפר לי מה מרגיש בברכות בשמונה עשרה ומה מרגיש בכל כריעה וכריעה, וזה תאם את מה שמבואר בכוונות האריז"ל, וזהו כנ"ל שהארת הצלם הוי"ה מאיר ממילא כאשר מתקנים את השבירה שבצלם אלהים, אלא שהאריז"ל לימד לדעת להבחין מהי כל הארה והארה ומתי מושפעים ההארות ומה העבודה שצריך לעשות עם אותם ההארות, וא"כ עבודת האדם היא לתקן את השבירה הקיימת בצלם אלהים, וענין תיקון השבירה של צלם אלהים הוא בירור רגשות הקיימים באדם, שהאדם יפסיק להיות מושפע מהגשמיות ומכל דבר יושפע אך ורק מהרוחניות, וכאשר משיג האדם מדרגה זו שמכל דבר יש לו התעוררות והתעלות רוחנית זה סימן שתיקן את השבירה שבצלם אלהים (שענין השבירה היא הנפילה לגשמיות, כנ"ל), ואז ממילא מאיר בו הצלם הוי"ה בלא שום הכנה מוקדמת, דמצד השי"ת כל הזמן מושפע שפע רוחני שזה הצלם הוי"ה, אך איננו קולטים אותו משום שאנו חסרים את הכלי שהוא הצלם אלהים.

יא. זוה"ק צאדרא רצא צמחילמו.

וכאשר מתעורר האדם להכין את נפשו להיתקן מהשבירה של הצלם אלהים זה בחי' העלאת מ"ן (מים נוקבין), וכאשר מתעלים המ"ן מתעורר כנגד מ"ד (מים דוכרין) שזה בחי' הארת הצלם הוי"ה המתקן את העולם ע"י השפע הרוחני שמושפע בו, וכאשר זוכה האדם להעלות מ"ן ולעורר עי"ז מ"ד אזי הוא נקרא ב"ן אד"ם, והתעוררות המ"ן הבא מעולם השבירה זה בחי' הארת שם הוי"ה במלוי ב"ן (העולה מזה העולם²), והתעוררות המ"ד דצלם הוי"ה זה נובע מהארת שם הוי"ה במלוי מ"ה שהוא עולם התיקון, ומ"ה גימטרייא אד"ם ועל כן הזוכה לזה הוא ב"ן אד"ם והבן.

ועניין הצלם אלהים מרומז בספר יצירה וז"ל: וכ"ב אותיות יסוד, ג' אמות וז' כפולות וי"ב פשוטות וכו' שלש אמות (אותיות) אמ"ש וכו', שבע כפולות (אותיות) בג"ד כפר"ת וכו', שנים עשר פשוטות [אותיות] הו"ז חט"י לנ"ס עצ"ק. וחלוקת האותיות לג' בחינות, הם כ-ג' בחי' הנ"ל, דאותיות אמ"ש הם כנגד הרוחניות, ואותיות הו"ז חט"י לנ"ס עצ"ק הם כנגד הגשמיות, ואותיות כפולות שהם בג"ד כפר"ת הם כנגד הגשמיות וכנגד הרוחניות וזהו עניין "כפולות".

וז' אותיות כפולות אלו מתלבשים בגוף האדם בז' מקומות מהמח עד סוף חוט עמוד השדרה, וצורת התלבשות הכ"ב אותיות בגוף האדם הם כך, דאמ"ש הם ר"ת א'ויר מ'ים א'ש, וא'ש זה כנגד הראש, א'ויר כנגד הלב (חזה), מ'ים כנגד הבטן, והם מתלבשים בתוככי עמוד השדרה בחלק הפנימי ביותר שבעמוד השדרה (בחוליית הכסף שנמצא בתוך מח עמוד השדרה), ומעל פנימיות חוט השדרה יש את

יב. כי כל עליית מ"ן הוא מצחי' מלמלטה למעלה, וע"י ההתעוררות לתקן את הצלם אלהים אנו מעלים מ"ן מעולמנו הנקרא עולם העשיה שהוא כנגד שם צ"ן (יו"ד-ה"ו-ו"ו-ה"ה) שהוא השם המעלה את המ"ן וכמצואר צדוכתי טובא צכצזי האריז"ל זל"ה. וע"פ פעולה זו דהעלאת מ"ן אנו גורמים שגם הפרטופים העליונים יעלו מ"ן מאחד לשני ממטה למעלה עד רום המעלות ואזי כפי איכות המ"ן שעלו כן ילא שפע חדש מאיתו ית' דרך כל העולמות עד אוחו אדם שהעלה את המ"ן, ובכללות כל מ"ן הוא צכצזי נוקצא (צ"ן) וכל מ"ד הוא דוכרא (מ"ה), לכן קורא למ"ד אדם, שהוא כנגד מלוי הוי"ה דאלפי"ן (יו"ד-ה"א-ו"ו-ה"ה) העולה צגימ' אדם (מ"ה) והוא המשפיע את שפע המ"ד לנוק' שנקראת צ"ן, ויחדיו הם צ"ן אד"ם.

מח עמוד השדרה ששם נמצאים אותיות בג"ד כפר"ת, ומחוט השדרה יוצאים ומתפשטים הי"ב אותיות פשוטות כנגד רוחב גוף האדם, ומתפשטים מאות ה' מימין לאות ק' משמאל ככתבתם הו'ז חט"י (מימין) לנ"ס עצ"ק (משמאל), וצד ימין זה צד הקדושה וצד שמאל זה מצד הקלי' וא"כ אות ימין הכי קרובה לקדושה ואות שמאל יורדת לבין הקלי'.

[וזהו] בחי' רגל הקוף שהיא בבחי' "ורגליה יורדות מות" שיורדת לבין הקלי' משא"כ באות ה"א ואכמ"ל, וזהו המבואר בזה"ק שהמן רצה לתלות את מרדכי על ירך האות קו"ף, שזה הבחי' של הקלי' וכנ"ל, והנה אות צ' כותבים צד"י אך קוראים לה צדי"ק, עם תוספת קו"ף ויבואר ע"פ דרכו של רבז"ל דעבודת הצדיק היא לירד לעמקי הקלי' ולברר משם את הקדושה הנעלמת" ועל כן מחברים לאות צד"י את האות קו"ף לרמז שהצדי"ק יורד לתוך הקלי' ומשם מברר את הקדושה].

וע"פ סידור האותיות כליל יובן שורש הבני אדם ע"פ שמותם אם נוטים כלפי חסד או כלפי דין, דאם אותיותיהם מהאמצע כגון אמ"ש בג"ד כפר"ת ואותיות ט"י ל"נ, זה מורה שהאדם שורשו ברחמים שזהו קו האמצעי המכריע בין חסד לדין, ועם רוב אותיות השם הם מאותיות הו"ז"ח זה מורה ששורש האדם בחסד, ואם רוב אותיות השם הם מאותיות סעצ"ק זה מורה ששורש האדם מהדין, לדוגמא אברהם הוא איש חסד דאותיות אבר"ם הם מהאמצע ואות ה"י דאברהם זה מצד ימין וזהו שאברהם הוא איש החסד, ויצחק אותיותיו צ' ק' הם משמאל (והם אותיות הכי שמאליות) על כן יצחק הוא איש הגבורה, ויעקב הוא ממדת הרחמים ואע"פ שיש באותיותיו ע' ק' שהם מצד שמאל אך כיון שיש בשמו אות ב' הלקוחה מהאמצע ומקומה כנגד ראש האדם (בהתלבשות האותיות בגוף האדם) על כן זה מטה את שמו לרחמים הממצע בין חסד לדין, וע"פ הנ"ל יובן איך לחשבן זאת בשאר שמות בנ"א, [ישנם שיטות שחלוקת הי"ב פשוטות אינם מימין לשמאל אלא מהאמצע לצדדים שהקרוב לאמצע קדוש יותר, אך מקובל כפי הדעה הראשונה]

יג. ויעוי' בשעור מורנו ר"א יאראוויטש ז"וק"ל על תורה ז"ד צלקוטי מוהר"ן

ועיקר עיסקנו כעת הוא באותיות בג"ד כפר"ת שהם מתלבשים בז' מקומות בגוף האדם והם ז' ספירות תחתונות של צלם אלהים שבהם המעבר בין רוחניות האדם לגופו הגשמי, ושם עיקר עבודתנו לקחת כל דבר גשמי ולהעלותו לבחינתו הרוחנית וכנ"ל, כיון דא"א לבא לבחי' ג' אותיות יסוד אמ"ש בלא שמשגיגים את הז' כפולות בג"ד כפר"ת, וכנ"ל דא"א להשיג בחיי צלם הוי"ה בלא שמתקנים בחיי צלם אלהים.

והתלבשות הצלם אלהים הוא מסוף המוחין במקום שמתחיל עמוד השדרה ועד סוף עמוד השדרה (בז' מקומות), והתלבשות אותיות בג"ד כפר"ת מתחלקים לג' חלקים כנגד אותיות אמ"ש, אותיות ב'-ג' כנגד הראש כנגד אות ש' מאותיות אמ"ש, אותיות ד'-כ' כנגד הלב (חזה) כנגד אות א', מאותיות אמ"ש, אותיות פ'-ר'-ת' כנגד הבטן (טבור) כנגד אות מ' מאותיות אמ"ש, ומכיון שאותיות אלו הם בבחי' כפולות שהם המעבר בין הרוחני לגשמי על כן בהם עיקר עבודת האדם לשמור שיעלה את הגשמיות לרוחניות ולא שיתהפך ח"ו ויפול השפע הרוחני לגשמיות, ועיקר מקום הנפילה הוא כנגד אותיות פר"ת שהם כנגד הבטן, דמתחת החזה יש פרסה ומשם ולמטה זה נחשב לחצי התחתון של הגוף ששם עיקר התאוות (אכילה, נשים), ועל כן עיקר העבודה היא לתקן את הג' נקודות תחתונות אלו, וכאשר זוכה לתקנם אזי עשה את עיקר עבודתו, והוא בבחי' אדם יושב על הכסא, דקודם שמתקן את הג' רגשות אלו אזי הם בבחי' פר"ת, [שהם אותיות רפ"ת על שם הזוהמה הגדולה שיש שם כאשר האדם שקוע בגשמיות] אך כאשר מתקנם אזי מתחבר אות כ' לאותיות פר"ת ומרפ"ת נעשה כפר"ת, שמורה על השראת השכינה שהיתה מעל הכפורת כמ"ש "ובבא משה אל אהל מועד לדבר אתו וישמע את הקול מדבר אליו מעל הכפרת אשר על ארון העדות מבין שני הכרבים וידבר אליו", וכל עוד והאדם לא תקן את עצמו והוא בבחי' שבירה אזי הוא בבחי' עץ הדעת טוב ורע כיון שמצד אחד הוא מקבל שפע רוחני ומצד שני זה נופל לגשמיות שזה אחיזת הרע, משא"כ

כאשר האדם מתקן את עצמו ומקשר עצמו לחי החיים בכל דבר וכנ"ל בפרק הקודם אזי הוא בא לעץ החיים שבכל דבר יש רק טוב ורואה בכל דבר את הטוב ה' לכל שמאיר בו הצלם הוי"ה ששם הכל טוב שפע רוחני מזוכך בלא מעצרים ומניעות, וכאשר זוכה האדם לברר את כל הז' מקומות מפגש הרוחני וגשמי, אזי זוכה להארת הצלם הוי"ה וזוכה לראיה רוחנית בבחי' נבואה ורוה"ק גמורה, אך צריך לדעת שהשגת התיקון של הצלם אלהים נעשה ע"י ברור הרגש של האדם להרגיל את רגשותיו לחוש בשפע רוחני שנשפע מלמעלה וכן לחוש ברוחניות הנעלמת בגשמיות, ואין בזה עבודת השכל, דהשכל שפועל בבחי' "והמה בקשו חשבונות רבים" הוא נובע מזה שהאדם אחוז בבחי' עץ הדעת טוב ורע כלומר כאשר האדם מונח עדיין בשבירה קודם שתיקן את הצלם אלהים, וזהו שלא מצינו בתורה את עניין השכל אלא בעץ הדעת טוב ורע כמ"ש"י "ונחמד העץ להשכיל" וגו', דכאשר האדם עובד את הקב"ה בחוכמות זה כבר נפילה לעצמיות שזה בחי' אחיזת הגשמי שהאדם מרגיש את עצמו כמשהו בעולם ואינו מתבטל לקב"ה, שזה גופא בחי' השבירה שבצלם אלהים המונע מצלם הוי"ה להאיר בו וכנ"ל בפרק הקודם, והצלם אלהים בשבירתו זה בחי' נחש הקדמוני שהחטיא את אדה"ר וכפי שיבואר לקמן.

וקודם שנמשיך לבאר את ענין הצלם אלהים שהוא בבחי' אותיות בג"ד כפר"ת, נבאר מה הוא עניין הנפילה של השפע הרוחני לבחי' גשמית, והנה הקדמנו לעיל דהצלם אלהים המתלבש בגוף הוא הז' ספירות התחתונות של הצלם אלהים אך הג"ר הם חופפים מעל הראש, ועמידתם הוא באופן הזה דהמוחין נמצאים מקצה הגולגלת ועד המקום שאדם יכול להרים ידיו מעל ראשו ולחבר את כפות ידיו, ומעליהם חופף הכתר, והכתר מאיר באורו עד הגולגלת שהם בחי' מוחין דחג"ת, שהם קצה המוחין הרוחניים, דקצה המוחין הרוחניים (בחי', חב"ד דצלם אלהים) מתלבש במוחין הנמצאים בגולגולת והם בבחי' מוחין

טז. קהלת ז, כט

טז. בראשית ג, ו

דחג"ת דצלם אלהים, וזהו סוד מקום הנחת תפילין של ראש במקום שמוחו של תינוק רופס (מנחות לז). דהתפילין הם בחי' מוחין כידוע, ובאמת שהמוחין של האדם הם מחוץ לראשו וכנ"ל דהמוחין שבגולגולת זה רק מוחין דחג"ת, ועל כן כשהתינוק נולד המקום שכנגד מוחו רופס, לרמז ולומר שהמוחין לא מפסיקים בעצם הגולגולת אלא הם ממשיכים ויוצאים מעל ראשו, אלא שאח"כ אותו מקום מתקשה כיון שטבע העולם שנופלים לגשמיות וחושבים שהכל גשמי ושוכחים מהמוחין של הצלם אלהים הרוחני, וזהו שמניחים את התפילין שהם בחי' מוחין באותו מקום שבו נמצאים המוחין הרוחניים.

וזה ביאור דברי הגמ' (נדה ל:) שכשהתינוק במעי אמו נר דלוק לו על ראשו וצופה ומביט מסוף העולם ועד סוף העולם וכו' וכיון שבא לאור העולם בא מלאך וסוטר על פיו ומשכחו כל התורה כולה שנא"י "לפתח חטאת רובץ". דהנר דולק זה בחי' הארת המוחין שראייתם רוחנית כפי ראיית הנפש אשר קשורה בכל העולמות ועל כן בכח העובר לראות בראייה רוחנית מסוף העולם ועד סוף העולם, אך כשבא לעולם נופל לבחי' שבירה ואזי שוכח הכל ואינו רואה ומביט מסוף העולם ועד סוף העולם, אא"כ יתקן את בחי' השבירה ואזי זוכה לרוה"ק גמורה שבה רואה מסוף העולם ועד סוף העולם, דכמשמתקן את בחי' השבירה אזי מקבל את נפשו בשלמות ורואה ומביט בראיה נפשית שראייתה רוחנית בלא צמצום גבולי, וכאשר האדם בבחי' שבירה אזי כשיורד לו שפע רוחני ויורד לבחי' ז"ס דצלם אלהים, אזי אופן ירידתם הוא באופן כזה, דקודם כל נשפע מהמח שפע [זה פועל גם בגשמיות] ויורד דרך עמוד השדרה עד לתחתית עמוד השדרה, ששם יש כמין שקיק שבו מתקבל המח שיורד מהמח, ומשם זה מתחיל לעלות חזרה לראש ובדרך עלייתו עובר השפע בז' מקומות בגוף שמכונים בלוטות, שבהם מתלבשים הז' אותיות דבג"ד כפר"ת, ושם הוא מעבר הכח האנרגי רוחני לגוף הגשמי, וזה עובר דרך שם וממשיך לעלות חזרה למח, וכאשר האדם מזוכך אזי גופו מקבל את ההארה הרוחנית, כל נקודה ונקודה כפי השפע שנשפע לה,

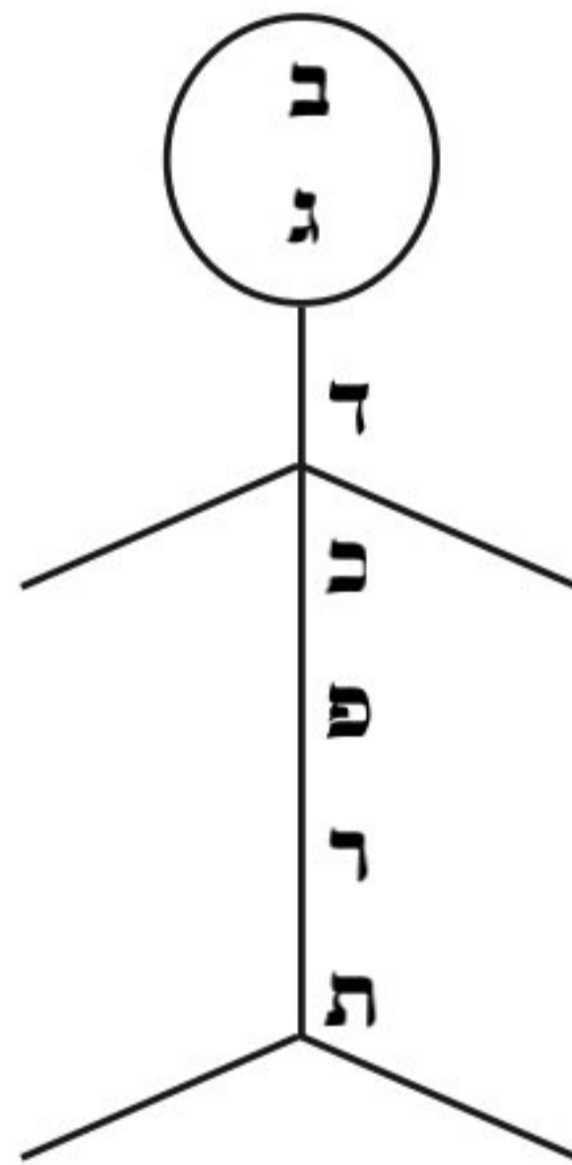
וכאשר זה חוזר למוחו משכיל האדם את ההשגה הרוחנית שנשפע לו, (כלומר דבכדי שהשכל יקבל ויבין את השפע הרוחני זה צריך קודם לרדת עד סוף עמוד השדרה ולהעלות חזרה למח), אך כאשר רגשות האדם בז' בלוטות אלו אינם מזוככים, וכל חפצו ורצונו הוא בתאוות גשמיות אזי גם השפע הרוחני מזדהם בעוברו דרך אותם נקודות מפגש הרוחני והגשמי ומתגשם ונהפך משפע רוחני לתאוות גשמיות, וזהו המבואר בספרים הקדושים שכל תאוה יש לה שורש רוחני ושצריך להעלות את התאוה לעבודת ה', כיון שכל תאוה בשורשה היא באמת שפע רוחני אלא שנפל השפע לגשמיות והתהפך לטבע ועל כן תיקונה שיחזירה לשורשה הרוחני.

והבלוטה הראשונה [מלמטה למעלה] זה כנגד הזרע, ועל כן כאשר האדם לא עובד על עצמו [אז] מכל שפע [שהוא מקבל] הוא נופל לתאוות נשים ופגה"ב, כיון ששם הוא המקום הראשון שמתחבר השפע הרוחני לגוף הגשמי, וכיון שלא תיקן את עצמו מיד השפע נהפך לתאוה והבן, וככל שאדם מתקן יותר את רגשותיו כך הוא זוכה לקבל את השפע הרוחני יותר, ואם הוא זיכך רק את הנקודה הראשונה אז רק שם יתקבל השפע הרוחני כנצרך ויתחיל להזדהם מנקודה שניה ואילך, ואם תיקן ב' רגשות אזי בב' רגשות יתקבל השפע כנצרך ומשם והלאה יזדהם וכו' וכו', ועיקר העבודה היא בג' תחתונות בחי' פר"ת (רפ"ת) וכו"ל, ואם זוכה לברר את כל הז' נקודות אזי זוכה לתקון השבירה בשלמות וזוכה להארת צלם הוי"ה בשלמות ואזי זוכה שכל חושיו הגשמיים נעשים רוחניים כגון ראייתו רוחנית שמיעתו וכדו', [וזוכה לבחי' מדבר וכפי שיבואר].

וזהו שרואים שיש אדם שרוצה להשפיע בדבוריו ואינו מצליח ואינו מבין למה, והסיבה לזה דהשפעת הדבור וכל דבר נובעת מהנפש וכל עוד ואין לנפש התלבשות בגוף מחמת השבירה שבצלם אלהים אזי דבור האדם חסר מההארה הרוחנית של הנפש שהיא היא המשפיעה, ועל כן דבריו אינם מתקבלים משום שיש בהם רגשות שלילים שנובעים מהשבירה, וכן בכל דבר צריך לבדוק ולראות שנעשה מהבחי' הרוחנית שבו ואזי יצלח הדבר, ובלא זה כל מעשיו יהיו כמעשה

חיצוני ולא ישפיעו כלל מחמת חסרון הפנימיות, (ובפרק הבא יבואר איך יוכל האדם לבדוק אם תיקן רגש מסוים באופן שנהיה ממנו כלי לקבל שפע רוחני ואזי יש ביכולתו להשפיע).

וכל עוד והאדם אינו עובד לזכך את הז' רגשות הללו אזי כל התפעלותו במדותיו אהבה שנאה פחד כעס וכו' הכל נובע מהתפעלות תחתונה של רגשות גשמיים, וככל שאדם מזכך את עצמו אזי התפעלותו רוחנית, והכרת רגשות

מתחלקת לג' בחי' מח - פה - לב, דישנם קבוצת רגשות שהם מסוף עמוד השדרה ועד הלב, והם בחי' אותיות פר"ת, וישנם רגשות שהם מהלב ועד הפה, בחי' אותיות ד"כ, וישנם רגשות שהם מהפה ועד המח בחי' אותיות ב"ג, [כזה].

ויתכן שאדם יזכך בחי' פר"ת ולא יזכך בחי' בגד"כ וכנ"ל, ועניין המח - פה - לב הוא מקום הרגשות, דהלב הוא מקשר בין הרגשות של האדם לעולם, והפה מקשר באופן מעשי את הרגשות לעולם ע"י כח הדבור, והמח הוא

מכוון את הרגשות איך לבטאם, אך צריך לידע שאין הרגשות נובעים מהמח - פה - לב, אלא נביעתם היא מהז' בלוטות של התקשרות הרוחני בגשמי כנ"ל, והתבטאותם מהאדם ולחוץ נעשה בג' מקומות שהם המח הפה והלב, כלומר דדרך המח - פה - לב, יכול האדם לידע מה כואב לו ומה הוא מרגיש, אך לא ידע למה כואב לו דהכאב אינו נובע מהלב אלא מהז' בלוטות, ועל כן אם רוצה האדם לידע למה כואב לו, ומהיכן נובעים רגשותיו צריך להכיר את הרגשי הז' בלוטות ממה הם מושפעים ומה גורם להם הרגש כזה או אחר ובכך ישכיל וידע למה הוא מרגיש הרגש כזה או אחר, לדוגמא אם ידע האדם שבבלוטה פלונית מתקבל שפע רוחני של אהבה דקדושה, ויודע שכאשר נופל אהבה דקדושה לגשמיות מתהפך לתאווה מסוימת אזי כאשר יש לו

את אותה תאווה משכיל ויודע שזה מחמת שנשפע לו שפע אהבה דקדושה שנפל לגשמיות, וכן בשאר הרגשותיו כגון שנאה קנאה פחד מחלוקת וכו' וכו', שכאשר מכיר האדם את הרגשיו ויודע ממה נובע כל שפע הריהו יכול לדעת לפי מצב רוחו מה השפע והמעמד הרוחני שלו שמחמת זה מרגיש הוא את מה שמרגיש, [ובהמשך דברנו יבואר שע"י שהאדם מבחין בעצמו ממה נובעים הרגשיו, עי"ז האדם משתנה ומפסיק להיות מושפע מהטבע הגשמי ומתקשר לצלם הרוחני, דקודם שאדם יודע ממה נובעים בעיותיו קשה לו להשתנות כיון שאינו יודע למה הוא נמשך לגשמיות ומה מושך אותו לשם, אך כאשר משכיל האדם את הבעיה אזי מתחילה נפשו להשתוקק לצאת מאותו רע ומושכת אחריה את האדם.

ולהבדיל גם הפסיכולוגים פועלים כך דכאשר יש לאדם בעיה נפשית מסוימת זה נובע ממקרה שהיה לו בעבר והשפיע עליו, ופגם בשלוות נפשו, ואותו פצע נפשי נשאר קיים בהמשך החיים וגורם לבעיה הנפשית, ואז הפסיכולוגים מנסים לאתר מה גרם לפצע הנפשי ומחזירים את המטופל לאותה תקופה, ומסבירים לו שזה לא נורא אם קורה כך וכך ואזי כאשר האדם נתקל בבעיה ומבין שאין בעצם שום בעיה אזי מתרפאת נפשו ויוצא מהבעיה, אך יש לפסיכולוגים בעיה שעל כן אינם מצליחים לרפאות את המטופלים בשלמות, שהם חוזרים ובודקים היכן התחילה הבעיה אך אינם יודעים "למה" דבר כזה גורם בעיה, כיון שכל השגתם היא מבחי' המח - פה - לב, ששם מתבטאים הרגשות, אך אינם חודרים לז' בלוטות לידע ממה נובע כל הרגש והבן], ודרך המח - פה - לב יוצאים הרגשות החוצה, וזהו ששיך בהם ג' בחי' ברית, א - ברית המעור (יסוד) וכנגד זה צריך למול את ערלת הלב שהלב הוא כנגד הג' רגשות של בחי' פר"ת וכנ"ל. ב - ברית הלשון. ג - ברית המחשבה שצריך לשמור את עצמו ממחשבות זרות, דבג' מקומות אלו צריך לבחון שכל היוצא מהם יהיה רוחני ולא יפול לתאוות גשמיות, שזה מורה שהאדם בפנימיות ג"כ רוחני, דכיון שהם הכלים שמבטאים את הרגשות על כן כפי ההתבטאות כך הוא מצב הרגשות בפנים, וברור וזיכוך זוג תחתון תלוי בלב ששם הוא ברור הרגשות התחתונים בחי' פר"ת, וכמו"כ

בפה יש בחי' יחוד (זווג) חיך וגרון, דהחיך הוא בחי' עליונה רוחנית והגרון בחי' תחתונה בחי' דין כמבואר בקבלה, וגם שם צריך לברר את הדבור שינבע מהבחי' עליונה מהרוחניות בחי' חיך ולא מבחי' דין בחי' גרון, וכן במח יש שמירת ברית המחשבה, דגם במח יש בחי' יסוד ששיך בו יחוד (זווג) המוחין חכמה ובינה, וענין יחוד החו"ב דמעל המוחין יש בחי' שביל דעת עליון אשר יש שם נקודה שעומדת מעל ב' המוחין, שכאשר האדם מקבל שפע רוחני זה עובד דרך שם, וכאשר בא שפע לאדם אזי אותה נקודה מתקשה ומתמלאת באור הרוחני ואזי אותה נקודה מתרחבת והולכת גם בגשמיות, ואזי היא נוגעת בב' המוחין חו"ב וזה בחי' יחוד חו"ב מצד ברית המחשבה.

[ויחוד החו"ב הנזכר כאן אינה בבחי' הדעת שהוא המח השלשי שבמצח מתחת החכמה ובינה, דכאן אנו מדברים מיחוד החו"ב ע"י נקודה המחברתם מלמעלה ולא מלמטה],

אך יש חלוק בין יחוד הפה והלב לבין יחוד המח, דיחוד הפה והלב שייך שיעשה בידי האדם כפי עבודתו, משא"כ יחוד המחשבה בחי' יחוד חו"ב אינה שייכת שתעשה בידי אדם אלא תלוי בידי השי"ת כפי השפע שמשפיע לו, וזהו דבר שאינו תלוי בעבודה ויגיעה אלא ברצון ה', ויחוד חו"ב בשלמות היה אצל שלמה המלך ע"ה ולא יהיה כן אלא בימות המשיח, דכיום אין בנ"א ששייך אצלם יחוד חו"ב העליון, ומה שקיים היום זה רק התנוצצות שיוצא מחכמה לבינה ומבינה לחכמה אך לא בבחי' יחוד שמתחברים כאחד, וזהו הנא' גבי שלמה "בגבעון נראה ה' אל שלמה בחלום הלילה ויאמר אלהים שאל מה אתן לך וכו' ויאמר שלמה וגו' ונתתה לעבדך לב שומע לשפוט את עמך וגו' וייטב הדבר בעיני אדני כי שאל שלמה את הדבר הזה וגו' הנה עשיתי כדבריך הנה נתתי לך לב חכם ונבון אשר כמוך לא היה לפניך ואחריך לא יקום כמוך וגו' ויקץ שלמה והנה חלום"י ופרש"י ויקץ שלמה והנה חלום, והנה הבין שחלומו אמת שומע עוף מצפצף

ומבין לשונו, כלב נובח ומבין לשונו, ועפ"ז מובן איך ידע שלמה שחלומו אמת משום שהרגיש שקיים במוחו יחוד חו"ב מאותה נקודה עליונה שהתמלאה בשפע רוחני של החכמה העליונה, ועל כן דוקא שלמה זכה לבנות את בית המקדש, דהחלוק בין ביהמ"ק לבין המשכן דבמשכן היה השראת השכינה בחי' מלכות, משא"כ בבית המקדש שהיה שם המשכת החכמה העליונה, ודוקא שלמה שזכה לחכמה העליונה יכל לבנות את בית המקדש שהיה בית החכמה העליונה, ובחי' זו של יחוד חו"ב ע"י הנקודה שמתמלאת אור רוחני זה בחי' וכבוד ה' מלא את המשכן, ודבר זה יושפע רק לע"ל כשיבא משיח צדקנו [וכמבואר ברמב"ם], אך עבודתנו כעת היא לברר את הרגשות שיהיו רוחניים בבחי' הפה והלב, כלומר הז' ספירות דצלם אלהים שהתלבשותם מסוף המח מראש עמוד השדרה ועד סוף עמוד השדרה, וכל עוד והאדם אינו עובד לזכך את רגשותיו אזי כל התפעלותו מבחי' הרגשות הגשמיים של טבע הגוף, ואזי גם כל מחשבותיו השכליות הם גם גשמיות, וכנ"ל דהמחשבה השכלית פועלת רק לאחר שהשפע עולה חזרה מסוף עמוד השדרה כלפי מעלה, אך כיון שהרגשות בשורשם הם רוחניים על כן אדם שאינו מתקן את הצלם אלהים נופל לבעיות נפשיות מחמת שהוא חי בסתירה, בין השפע שבשורשו הוא רוחני לבין הגוף הגשמי ואזי הוא מעורב מטוב ורע, וכנ"ל דבחי' בג"ד כפר"ת בשבירה זה בחי' עץ הדעת טוב ורע.

פרק ג

בפרק הזה נדבר מהכרת הצלם אלוהים מז' ספירותיו התחתונות המתלבשות בגוף ואופן חלוקתם בבחי' בג"ד כפר"ת, וכמו"כ נוסיף תרגילים כללים לברור ותיקון הצלם משבירתו. וקודם שנתחיל לדבר מעניין תיקון הצלם אלהים בעבודה רוחנית, נבאר את החלוק שבין חכמה דקדושה המושגת ע"י העבודה הרוחנית שבה אנו עוסקים, לבין הדרכים שמשתמשים העכו"ם כגון במזרח הרחוק להשגת רוחניות, דהנה הזכרנו בפרק הקודם דהצלם אלהים בשבירתו הוא בבחי' עץ הדעת טוב ורע, ובו היה הנסיון של אדה"ר, דאדה"ר הצטוו לא להתעסק בבחי' השבירה שבצלם אלהים בכדי שלא יפול ח"ו מהבחי' הרוחנית לגשמיות, אך הנחש פיתה את חוה להתעסק בתיקון הצלם אלהים ולבסוף נכשלו ונפלו לבחי' הגשמית בחי' מיתה, והנחש הוא בחי' המח שיורד בתוך עמוד השדרה שבו יורד השפע הרוחני ומורגש בז' בלוטות בג"ד כפר"ת, ואותו נחש פיתה אותם כן להתעסק עם הרגשות שהם קשורים ברוחני וגשמי שע"כ הם בבחי' עץ הדעת טוב ורע, [ומה שהנחש פיתה דווקא את חוה יבואר בדברנו בפרק זה שהחוש המרגיש את הרגשות הרוחניים הנשפעים לאדם זה מבחי' בינה שזה בחי' אשתו של אדם שזה בחי' חוה שנמשכה להרגשים של הצלם אלהים], וכיום עבודתנו לתקן את בחי' אותו נחש קדמוני כלומר לתקן את הצלם אלהים משבירתו ואזי כל השפע הנשפע מהמוחין יהיה ג"כ רוחני בלא אחיזת הגשמיות ויהיה בבחי' עץ החיים כנ"ל.

ואותו נחש שהוא העובר בתוך עמוד השדרה הוא בחי' "נחש בריח תיכון" המוזכר בתקו"ז שהוא נחש בבחי' יושר, שעולה ביושר בתוך עמוד השדרה דרך הז' בלוטות, אך ישנם עוד ב' נחשים והם מכונים "נחש עקלתון" שהם מסתובבים מסביב עמוד השדרה ואינם עוברים בתוך עמוד השדרה, ומכיוון שאינם עוברים

בתוך עמוד השדרה דרך הז' בלוטות על כן מצד אחד יותר קל להשיגם, וכמו שבגשמיות קל יותר לעלות בצורה עיגולית מאשר לעלות ביושר שאז העליה יותר קשה, אך כיון שאותו נחש אינו עובר דרך הצלם אלהים ואין השגתו תלויה בתקון השבירה של הצלם אלהים על כן אלו שעולים להשיג דרך בחי' נחש עקלתון נשארים תמיד בשבירה, וא"כ אליבא דאמת אף פעם אינם מתעלים ומשיגים השגה רוחנית אמיתית שהרי תמיד כליהם שבורים ולא שייך שישגו כלום, ועל כן הם תמיד שקועים בתאוות גשמיות שנובעים מהשבירה של הצלם אלהים.

זזהו החלוק בין השגת החכמה דקדושה שבאה ע"י עבודה רוחנית בתיקון "נחש בריח תיכון" התלוי בתיקון השבירה שבצלם אלהים לבין חכמות חיצוניות המושגים ע"י עליה בבחי' "נחש עקלתון" אשר באמת כל חכמתם אינה כלום כיון שאין להם שום כלי להשיג השגה רוחנית באמת, ונביא את דברי הזזה"ק

<p>אָמַר רַבִּי אֲבָא, יוֹם אֶחָד נִפְגְּשֵׁתִי בְּעִיר אַחַת מֵאוֹתָם שֶׁהָיוּ מִן בְּנֵי קָדָם, וְאָמְרוּ לִי מֵאוֹתָהּ חֲכָמָה שֶׁהָיוּ יוֹדְעִים מִיָּמִים ראשונים, וְהָיוּ מוֹצְאִים סִפְרִים שֶׁל הַחֲכָמָה שֶׁלָּהֶם, וְקָרְבוּ לִי סֵפֶר אֶחָד, וְהָיָה פְּתוּב בּוֹ, שֶׁכְּמוֹ שֶׁהָרְצוֹן שֶׁל הָאָדָם מֵתְפַּנֵּן בּוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה, כִּי מִמְּשִׁיךְ עָלָיו רוּחַ מְלַמֵּעֵלָה כְּמוֹ אוֹתוֹ הָרְצוֹן שֶׁנִּדְבַּק בּוֹ. אִם רְצוֹנוֹ הִתְפַּנֵּן לְדַבֵּר עֲלִיוֹן קְדוֹשׁ, הוּא מִמְּשִׁיךְ אוֹתוֹ הַדָּבָר מְלַמֵּעֵלָה לְמִטָּה אֵלָיו.</p>	<p>אָמַר רַבִּי אֲבָא יוֹמָא חַד אַעְרַעְנָא בְּחַד מְתָא מְאֻנּוֹן דְּהוּוּ מִן בְּנֵי קָדָם, וְאָמְרוּ לִי מֵהָיָא חֲכַמְתָּא דְּהוּוּ יָדְעִין מִיּוֹמֵי קְדָמָאֵי וְהוּוּ אֲשַׁכְּחִין סִפְרִין דְּחֲכַמְתָּא דְּלָהוֹן, וְקָרִיבוּ לִי חַד סִפְרָא. וְהוּוּ פְתוּב בֵּיהּ, דְּהָא פְגוּוֹנָא דְרַעוּתָא דְּבַר נֶשׁ אִיכוּוֹן בֵּיהּ בְּהָאֵי עֲלָמָא, הָכִי אֲמֻשִׁיךְ עָלֶיהָ רוּחַ מְלַעִילָא פְגוּוֹנָא דְּהוּוּ רַעוּתָא דְּאֲתַדְבַּק בֵּיהּ, אִי רַעוּתִיהּ אִיכוּוֹן בְּמִלָּה עֲלָאָה קְדִישָׁא אִיהוּ אֲמֻשִׁיךְ עָלֶיהָ לְהָיָא מְלָה מְלַעִילָא לְתַתָּא לְגַבִּיהּ.</p>
---	---

וְאִי רְעוּתִיהָ לְאֶתְדַבֵּק בְּסִטְרָא אַחֲרָא
וְאִיכּוּיִן בֵּיהּ, אִיהוּ אֲמֻשִׁיךְ לְהֵיחֵי
מְלָה מְלַעִילָא לְתַתָּא לְגַבִּיהּ. וְהוּוּ אָמְרִי
דְּעַקְרָא דְּמִלְתָּא תְּלִיָּא בְּמַלְיִן וּבְעוּבְדָא
וּבְרְעוּתָא לְאֶתְדַבֵּק, וּבְרָא אֶתְמֻשִׁיךְ
מְלַעִילָא לְתַתָּא הֵהוּא סִטְרָא דְּאֶתְדַבֵּק
בֵּהּ.

וְאִשְׁכַּחְנָא בֵּיהּ כָּל אַנּוּן עוּבְדִין וּפּוֹלְחָנִין
דְּכַכְבִּיא וּמְזִילִי וּמְלִין
דְּאַצְטְרִיכוּ לֹון וְהִיאָךְ רְעוּתָא לְאֶתְכּוּנָא
בְּהוּ בְּגִין לְאַמְשָׁכָא לֹון לְגַבִּיָּהּ. כְּגוּוּנָא
דָּא מֵאן דְּבַעִי לְאֶתְדַבֵּק לְעִילָא בְּרוּחַ
קוּדְשָׁא דְּהָא בְּעוּבְדָא וּבְמַלְיִן וּבְרְעוּתָא
דְּלָבָא לְכוּנָא בְּהֵיחֵי מְלָה תְּלִיָּא מְלַתָּא
לְאַמְשָׁכָא לִיהּ לְגַבִּיהּ מְעִילָא לְתַתָּא
וּלְאֶתְדַבֵּק בְּהֵיחֵי מְלָה.

וְהוּוּ אָמְרִי כְּמָה דְּבַר נָשׁ אֶתְמֻשִׁיךְ
בְּהֵיחֵי עֲלָמָא הָכִי נָמִי מְשָׁכִין לִיהּ
כַּד נָפִיק מֵהֵיחֵי עֲלָמָא. וּבְמָה דְּאֶתְדַבֵּק
בְּהֵיחֵי עֲלָמָא וְאֶתְמֻשִׁיךְ אֶבְתְּרִיהּ הָכִי
אֶתְדַבֵּק בְּהֵיחֵי עֲלָמָא, אִי בְּקוּדְשָׁא,
בְּקוּדְשָׁא. וְאִי בְּמִסְאָבָא, בְּמִסְאָבָא.
אִי בְּקוּדְשָׁא, מְשָׁכִין לִיהּ לְגַבִּיָּהּ הֵהוּא
סִטְרָא וְאֶתְדַבֵּק בֵּיהּ לְעִילָא, וְאֶתְעַבִּיד
מְמַנָּא שְׁמֻשָׁא, לְשְׁמֻשָׁא קָמִי קוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא בֵּין אַנּוּן שְׁאָר מְלָאכִין. כְּמָה

וְאִם רְצוּנוּ לְהֶתְדַבֵּק בְּצַד הָאֲחֵר
וּמִתְכּוּן בּוּ, הוּא מְמֻשִׁיךְ אֶת אוֹתוֹ
הַדְּבַר מְלַמְעֵלָה לְמִטָּה אֵלָיו. וְהִיוּ
אוֹמְרִים שְׁעַקְר הַדְּבַר תְּלוּי בְּדַבּוּרִים
וּבְמַעֲשֵׂה וּבְרָצוֹן לְהֶתְדַבֵּק, וּבְזֵה
נְמֻשִׁיךְ מְלַמְעֵלָה לְמִטָּה אוֹתוֹ הַצַּד
שְׁנַדְבֵּק בּוּ.

וּמְצָאנוּ בּוּ כָּל אוֹתָם מַעֲשִׂים
וְעִבּוּדוֹת הַפּוֹכְבִים וְהַמְזָלוֹת וְדַבּוּרִים
שֶׁהַצְטְרִיכוּ לָהֶם, וְאִיךְ הַרְצוֹן לְהֶתְכּוּן
בָּהֶם כְּדִי לְמֻשִׁיךְ אוֹתָם אֵלֵיהֶם. כְּמוֹ
זֶה מִי שֶׁרוּצֵה לְהֶדְבֵּק לְמַעַלָּה בְּרוּחַ
הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהִרִי בְּמַעֲשֵׂה וּבְדַבּוּרִים
וּבְרָצוֹן הַלֵּב לְכוּן בְּאוֹתוֹ הַדְּבַר תְּלוּי
הַדְּבַר לְמֻשִׁיךְ אוֹתוֹ אֵלָיו מְלַמְעֵלָה
לְמִטָּה וּלְהֶדְבֵּק בְּאוֹתוֹ הַדְּבַר.

וְהִיוּ אוֹמְרִים, כְּמוֹ שֶׁבֵּן אָדָם נְמֻשִׁיךְ
בְּעוֹלָם הַזֶּה - כִּי גַם מוֹשָׁכִים אוֹתוֹ
כְּשִׁיּוֹצֵא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה. וּבְמָה
שְׁנַדְבֵּק בְּעוֹלָם הַזֶּה וְנְמֻשִׁיךְ אַחֲרָיו -
כִּי נְדַבֵּק בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם. אִם בְּקֹדֶשׁ
- בְּקֹדֶשׁ, וְאִם בְּטִמְאָה - בְּטִמְאָה.
אִם בְּקֹדֶשׁ, מוֹשָׁכִים אוֹתוֹ לְאוֹתוֹ
הַצַּד וְנַדְבֵּק בּוּ לְמַעַלָּה וְנַעֲשֵׂה
מְמַנָּה שְׁמֻשׁ לְשְׁמֻשׁ לְפָנֵי הַקְּב"ה
בֵּין אוֹתָם שְׁאָר מְלָאכִים. כְּמוֹ שֶׁכִּי

נדבק למעלה ועומד בין אותם קדושים, שכתוב ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה.

כך גם כמו זה. אם בטמאה, מושכים אותו לאותו הצד ונעשה כאחד מהם להדבק עמם, והם נקראים נזקי בני אדם. ובאותה שעה שיוצא מן העולם הזה, לוקחים אותו ושואבים אותו לגיהנם באותו מקום שדנים את בני הטמאה שטמאו עצמם ורוחם, ואחר כך נדבק בהם, והוא מזיק כאחד מאותם מזיקי העולם.

אמרתי להם, בני, דבר זה קרוב לדברי תורה, אבל יש לכם להתרחק מאותם הספרים [הללו] כדי שלא יסטה לבכם לעבודות הללו ולכל אותם הצדדים שאמר כאן שמא חס ושלום [לא] תסטו מאחר עבודת הקב"ה, שהרי כל הספרים הללו מטעים את בני האדם, משום שבני קדם היו חכמים, וירשת החכמה הזו ירשו מאברהם שנתן לבני הפילגשים, שכתוב ולבני הפילגשים אשר לאברהם נתן אברהם

דהכי אתדבק לעילא וקאים בין אנון קדישין דכתיב ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה.

הכי נמי פגוונא דא. אי במסאבא, משכין ליה לגבי ההוא סטר ואתעביד כחד מנייהו לאתדבקא בהו ואנון אקרון נזקי בני נשא. ובההיא שעתא דנפיק מהאי עלמא נטלין ליה ושאבין ליה בגיהנם בההוא אתר דדייני לון לבני מסאבא דסאיבו גרמייהו ורוחיהו, ולבתר אתדבק בהו. ואיהו נזקא כחד מאנון נזקי דעלמא.

אמינא לון בני קריבא דא למלין דאורייתא. אבל אית לכו אתרחקא מאנון ספרין (אלין) בגין דלא יסטי לבייכו לאלין פולחנין ולכל אנון סטרין דקאמר הכא דילמא חס ושלום (לא) תסטון מבתר פולחנא דקודשא בריך הוא. דהא כל ספרים אלין אטעיין לון לבני נשא, בגין דבני קדם חכימין הוו, וירותא דחכמתא דא ירתו מאברהם דיהב לבני פלגשים, דכתיב, ולבני הפלגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנות וישלחם

כב. זכריה, ג

כג. צראשית, כה

מִתְנַת וַיִּשְׁלַחֵם מֵעַל יִצְחָק בְּנוֹ בְּעוֹדָנוּ חַי קְדָמָה אֶל אֶרֶץ
 קָדִם. וּלְבַתֵּר אֶת־מִשְׁכּוֹ בְּהֵיחַיָּא חֲכָמָה
 לְכַמָּה סְטָרִין. נְמַשְׁכוּ בְּאוֹתָהּ חֲכָמָה לְכַמָּה צְדָדִים.

אָבֵל זָרַע יִצְחָק, חֶלְקוֹ שֶׁל יַעֲקֹב,
 לֹא כָּף, שְׁכֵתוֹב וַיִּתֵּן אַבְרָהָם אֶת כָּל
 אֲשֶׁר לוֹ לְיִצְחָק. זֶהוּ חֶלֶק הַקְּדוֹשׁ
 שֶׁל הָאֱמוּנָה שְׁבָה נְדָבֵק אַבְרָהָם
 וַיֵּצֵא מֵאוֹתוֹ גּוֹרֵל וּמֵאוֹתוֹ הַצַּד.
 מָה פְּתוּב בְּיַעֲקֹב? וְהִנֵּה ה' נֹצֵב
 עָלָיו, וְכֹתוּב וְאַתָּה יַעֲקֹב עֲבָדִי וְגו'.
 מִשּׁוּם כֶּן צָרִיךְ הָאָדָם לְהַמְשִׁיךְ אַחֲרֵי
 הַקֶּב"ה וּלְהִדְבֵּק בּוֹ תָמִיד, שְׁכֵתוֹב
 וּבּוֹ תִדְבֹּק.

אָבֵל זָרַע יִצְחָק חוֹלְקָא דְיַעֲקֹב לְאוֹ
 הַכִּי, דְּכִתְיִבִי, וַיִּתֵּן אַבְרָהָם אֶת
 כָּל אֲשֶׁר לוֹ לְיִצְחָק, דָּא חוֹלְקָא קְדִישָׁא
 דְּמַהִימְנוּתָא דְאַתְדַּבֵּק בֵּיהּ אַבְרָהָם, וְנִפְק
 מֵהָהוּא עֲדָבָא וּמֵהָהוּא סְטָרָא, יַעֲקֹב מָה
 כְּתִיב בֵּיהִי וְהִנֵּה יי נֹצֵב עָלָיו. וְכִתְיִבִי,
 וְאַתָּה יַעֲקֹב עֲבָדִי וְגו'. בְּגִינֵי כֶּן בְּעֵי לִיָּה
 לְבַר נֶשׁ לְאַתְמִשְׁכָּא בְּתֵר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא וּלְאַתְדַּבְּקָא בֵּיהּ תְּדִיר דְּכִתְיִבִי, וּבּוֹ
 תִדְבֹּק.

בפרק הקודם הובא ענין הצלם אלהים שהוא הקומה הרוחנית של האדם,
 המשתתפת עם הקומה הגשמית של האדם, אלא שהתלבשותה אינה
 בכל הגוף אלא עד סיום הבטן סוף חוט עמוד השדרה, וכפי שאומר הזוהר דרגלים
 לבר מגופא, כלומר שהרגלים נחשבים חוץ לגוף, (ואמנם מצד הקומה הרוחנית
 של העולם הרגלים הם כנגד ספירות נו"ה כידוע, אך כלפי צלם אלהים של האדם
 בגוף האדם הרגלים נחשבים לבר מגופא), וצריך לדעת שכמו שאת הגוף הגשמי
 מגדילים ע"י אכילה ושתייה, דיש עבור יניקה וגדילה, כמו"כ לצלם הרוחני של
 האדם יש גדילה, וצריך לדאוג להאכלתו באופן רוחני בכדי שיגדל, ואם האדם

כד. זראשית, כה

כה. זראשית, כח

כו. ישעיה, מא

כו. דזרים, י

לא עובד על גדול קומתו הרוחנית אזי היא נשארת קטנה, ויתכן שיהיה אדם בגיל שמונים ומצד קומתו הרוחנית הוא נשאר תינוק בן שנה, כיון שלא עבד לגדל את קומתו הרוחנית, ואופן גידול הקומה הרוחנית צריך להעשות באופן פנימי, כלומר שיתעסק לגדל את קומתו הרוחנית כפי הנצרך לה ע"פ ענינה, וכיון שכל ענינה הוא רוחניות ושפע רוחני על כך גדילתה צריכה להיות באופן רוחני פנימי, ולא באופן חיצוני שינסה להתנהג נחמד, ויש אנשים שלומדים מוסר בכדי לדעת איך להתנהג וצריך לדעת שאף לימוד מוסר, אם אין לאדם עבודה פנימית אזי זה חינוך חיצוני ואין בזה תועלת לקומה הרוחנית פנימית של האדם, כיון שהקומה הרוחנית היא בנויה מרגשות מסוימים הטעונים גידול נכון, שיגדלו אותם באופן שכל הרגשתם תפנה לרוחניות, ואם לא מתעסקים עם כל הרגש בפרטיות ליישרו להרגש רוחני אמיתי ולדעת איך לקבל את השפע הנשפע לו מלמעלה, אזי זה חינוך חיצוני, ויותר מזה צריכים לדעת שכל רגש שיש לאדם, הרגש נחקק בשכלו ונשאר קבוע שם כמו שהוא נחקק, ולדוגמא אם אדם נפגע מאדם אחר אזי הפגיעה נשארת חקוקה במח, ויתכן שע"י לימוד מוסר האדם יתגבר לא להשיב לחברו ולוותר, אך כיון שלא עבד בפנימיות לבטל את רגש הפגיעה, אזי הפגיעה נשארה חקוקה בלב הנפגע, ובסופו של דבר זה יתפרץ החוצה באופן כזה או אחר, כיון שהבעיה נשארה קיימת אלא שלזמן מסויים כיסו אותה בעטיפה חיצונית ש"אסור לריב" אך כיון שלא הוסבר לנפש הפנימית שאין צורך להפגע והפגיעה נשארה חקוקה בזכרון לכן בסוף זה מתפרץ, והכרתי שני חברים טובים מאד שאחד העיר לחברו הערה ולאחר תשע שנים זה התפרץ לנפגע, ומה קרה הלא המשיכו להיות חברים עוד תשע שנים בטוב ובנעימים ומה קרה פתאום, אלא שתמיד זה כאב לו בפנים רק שלאחר תשע שנים כבר לא יכל לדחות את הרגש הנפגע וזה התפרץ החוצה, ועל כן אדם הרוצה לגדול באופן רוחני צריך עבודה פנימית להכיר את שורש הרגשות ולידע ממה הם נובעים, וכך יוכל האדם לבטל מעצמו את הרגשות השלילים ע"י שיכירם.

לדוגמא כשיבין "למה" הוא נפגע ויבין ממה זה נובע, ע"ז הוא יוכל לבטל מעצמו את רגש הפגיעה באופן שבאמת לא יפגע, וגם הפסיכולוגים יודעים

שכל דבר נובע מסיבה קדומה, ואופן עבודתם היא להחזיר את המטופל לשורש הבעיה שגרמה לו בעיה נפשית ובכך מוצאים אותו מהבעיה, לדוגמא - אם הם מזהים שבילדותו היה לו משקע נפשי מאיזה מריבה עם אחותו ומאז החלה בו בעיה נפשית, אזי הם מחזירים אותו למצב של המריבה ההיא ומסבירים לו למה אין צורך בפגיעה וכשמבין אזי נרגעת נפשו מהפגיעה ויוצא מהמשקע הנפשי, אך יש להם חסרון גדול באופן עבודתם שהם חודרים רק לשלב שממנו החלה הבעיה, אך אינם מצליחים לחדור ולהבין מדוע מריבה פלונית גורמת משקעים נפשיים כיון שהם אינם מתעסקים ברגשות הפנימיים של הצלם אלהים שממנו נובעים הרגשות, ועל כן לעולם אינם מצליחים להוציא את המטופל לגמרי מבעיותיו הנפשיות, כיון שיתכן שיום למחרת יפול שוב פעם לאותו רגש מקולקל ע"י מקרה אחר, כיון שלא לימדוהו איך לזהות את הרגשות והנגרם מהם, באופן שידע להזהר מרגשות שלילים הנובעים מהשבירה שבצלם אלהים וכנ"ל שאדם שלא עובד על עצמו לתקן את השבירה בהכרח שיהיה לו בעיות נפשיות, ומה שלא קוראים לזה בעיה נפשית משום שיש את זה לכולם, כיון שכולם לא עובדים לתקן את הצלם אלהים משבירתו, אך בעבודה הרוחנית לזיכוכ הרגשות שבה אנו עוסקים, נברר כל רגש ורגש מהיכן הוא נובע מאיזה נקודת מפגש של הצלם אלהים, ומה שורשו ברוחניות ומה קורה לו כאשר הוא נופל לגשמיות, וכאשר נכיר זאת נדע "למה" אנו מרגישים רגש פלוני ומהיכן הוא נובע ברוחניות, ואזי נוכל לאט לאט להפרד מרגשות שלילים כיון שנכיר [את] שורשם ונשכיל ונדע שאין ברגש השלילי שום מהות אלא שהוא רגש נפול, ונעלה לשורש אותו הרגש שהוא הרגש רוחני, כך שנהיה מושפעים רק משפע רוחני ולא תתפעל נפשנו משפעים נפולים המתהפכים לרגשות שלילים כגון תאוה, שנאה, קנאה, פחד, כעס וכו' וכו', וכאשר יודע האדם את שורש רגשותיו אזי הוא יכול להתחיל לגדול באופן רוחני בלא לפול לעיכובים ונפילות, לקטנוניות החוסמת את הגדילה הרוחנית, ובלא זה לא שייך להתקדם, דמה שייך שאדם יקיים מצות ואהבת את ה' אלהיך או מצות ואהבת לרעך כמוך כאשר אינו יודע מה זה בכלל רגש של אהבה, עד כדי כך שאפי' את עצמו אינו אוהב, ומה שייך שידון כל אדם לכף זכות

כאשר יודע שבתוך תוכו הוא שומר טינה לחברו וחושב שחברו הרשיע וכדו', ובודאי שאין מצות התורה שתהיה אהבה חיצונית ולדון את כל האדם לכף זכות באופן חיצוני, דודאי שכונת התורה לאהבה אמיתית ולזכות את חברו באופן אמיתי, ושורש הבעיה שלנו שאנו חיים באופן חיצוני שהתחנכנו מגיל קטן לא להראות את מחשבתנו החוצה ויש לנו דפלומט שקרן שזה הפה, באופן שכלפי חוץ אנו נראים אדיבים ונחמדים בעוד שבתוכנו אנו יכולים לשנוא את הסובבים אותנו, ומחמת הרגל קלוקל זה אין אנו חודרים לרגש אמיתי אלא אנו חיים אחד בפה ואחד בלב וכל רגשותנו מעורבבים, ובכדי שנגדל באופן רוחני אמיתי אנו צרכים לברר את רגשותנו מה אנו מרגשים בכל דבר באמת, וע"י כך נדע להכיר כפי הרגשותנו מדוע אנו מרגישים כך ומה משפיע עלינו לכך ומה משפיע עלינו לדברים אחרים, ורק כך יתכן שאדם יוכל לדעת איך להתפעל מקבלת שפע רוחני שנשפע לו ולקבלו כמו שצריך.

והנה הצלם אלהים כיון שהוא מתלבש בגוף הגשמי לכן יש במקום התלבשותו בגוף מלחמה מי ישלוט, האם הרגשות הגשמיים הבאים מצד הגוף או השפע הרוחני שנובע מצד הצלם אלהים שזוהי הקומה הרוחנית של האדם, וכמובן שעבודתנו היא שהרוחני יגבר על הגשמי, עד שהגשמיות של הגוף והגשמיות שנכנסת לגוף יתעלו לשורשם הרוחני. ובכדי שיגדל האדם באופן רוחני ניתן לעם ישראל את התורה על תרי"ג מצוותיה שהם כולם עצות איך להמשיך את השפע הרוחני הנשפע מלמעלה ואיך לברר ולהעלות את הקדושה מלמטה, וכלשון

הזוה"ק"י וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לְאִמֹרֶיךָ. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, מִי יִמְלֹל גְּבוּרֹת יי' יִשְׁמַע כָּל תְּהִלָּתוֹ. בְּכֹמָה וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לְאִמֹרֶיךָ. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, מִי יִמְלֹל גְּבוּרֹת יי' יִשְׁמַע כָּל תְּהִלָּתוֹ. בְּכֹמָה

כח. יתרו פנ:

כט. שמות כ

ל. תהלים קו

דְּרָכִים הַעֵיֶדָה הַתּוֹרָה בְּאָדָם שְׁלֵא יִחָטָא לְפָנָי רְבוֹנוֹ. בְּכַמָּה דְּרָכִים נִתְּנָה לוֹ עֵצָה שְׁלֵא יִסְטָה מִדְּרָכָיו יָמִין וּשְׂמָאל. בְּכַמָּה דְּרָכִים נִתְּנָה לוֹ עֵצָה אִיךְ יָשׁוּב לְפָנָי רְבוֹנוֹ וַיִּמְחַל לוֹ שְׁשָׁנִינוּ, שֵׁשׁ מֵאוֹת וּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר מֵיָנִי עֵצָה נִתְּנָה תּוֹרָה לְאָדָם לְהִיּוֹת שְׁלָם בְּרְבוֹנוֹ, מִשּׁוֹם שְׁרְבוֹנוֹ רוּצָה לְהִיטִיב לוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּלְעוֹלָם הַבָּא וְכוּ'.

אֲרַחֲסִין, אֲוִרִיִּתָא אֲסֶהִידַת בְּבֵר נָשׁ, דְּלֵא יְחֻב קָמִי מְאָרִיָּה. בְּכַמָּה אֲרַחֲסִין, יְהִיב לִיָּה עֵיטָא, דְּלֵא יִסְטִי מִאֲרַחֲסִין לִימִינָא וּלְשִׁמְאֵלָא. בְּכַמָּה אֲרַחֲסִין יְהִיב לִיָּה עֵיטָא, הִיךְ יִתּוּב קָמִי מְאָרִיָּה, וַיִּמְחֹל לִיָּה. דְּתַנָּן, שְׁתִּית מְאָה וּתְלַת עָשָׂר זִינִי עֵיטָא, יְהִיב אֲוִרִיִּתָא לְבֵר נָשׁ, לְמַהֲוֵי שְׁלָם בְּמְאָרִיָּה, בְּגִין דְּמְאָרִיָּה בְּעָא לְאוּטְבָא לִיָּה בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְּאַתִּי וְכוּ'.

וכל מצוה יש בכוחה להמשיך רוחניות על האדם והם עצות איך להשתלם בקב"ה, כלומר איך לזכות להכלל בקב"ה ולצאת מהקטנות, איך להשלים את השבירה והחסרון הרוחני. אך גם במצוות ישנם ב' רובדים - א' פנימי ב' חיצוני, וחיצוניות המצוה הוא עצם מעשה המצוה ופנימיות המצוה הוא ענין הכוונה, ומצוה בלא כונה זהו כגוף בלא נשמה, ועל כן בודאי אין אפשרות לגדילה רוחנית מעצם מעשה המצוה, אלא צריך לראות שמעשה המצוה ישפיע על מחשבת האדם באופן שע"י המצוה ישתנה שכל האדם ותצא מחשבתו מבחי' שבירה לבחי' תיקון ע"י הכנת כלים ראויים לבוא להתבטלות נכונה לקב"ה, וזהו ענין כוונת המצוות המבוארות באריז"ל, שכאשר האדם מתקשר לפנימיות המצוה, לאור הרוחני הטמון בה, עי"ז הוא יוצא מהשבירה וקומתו הרוחנית גודלת מהרוחניות שבמצוות,

והנה מצינו באריז"ל שמרחיב על אופן מעשה המצוה איך לעשות את פעולת המצוה כגון בנט"י להגביה ידיו כנגד ראשו, ובקידוש לאחוז הכוס כנגד הלב, ובד' מינים לנענעם באופן מסוים, וכן בשאר המצוות, וביאור ענין עשיית המצוות באופן מסוים בדוקא. ואפילו שבכדי לצאת ידי חובת המצוות יוצאים גם בלא עשייתם באופן מסוים דוקא, דיש בחי' שלישית הממצעת בין גוף האדם לצלם אלהים הנקראת דמותו הרוחנית של האדם, ואותה דמות

רוחנית היא המרגשת את השפע הרוחני שנשפע לצלם אלהים ע"י שעושה הגוף את המצוות.

דבכל מעשה מצוה יש כח המשכה רוחנית, (וזהו לשון מצוה מלשון צוות שהוא לשון חבור, דכל מצוה מחברת בין העולם הגשמי לעולם הרוחני, שע"ז מתבררים הניצוצות ומתגלה אחדותו יתברך בעולם ונתקן השבירה שהיה בבריאת העולם ואכמ"ל), ובכדי שרוחניות המצוה תתקן את השבירה צריך להרגיש את הרוחניות שבאה ע"י עשיית המצוות, וכאשר אדם יודע להרגיש את ההרגש הרוחני כך הוא יכול לתקן את השבירה שבצלם אלהים, וכנ"ל שעיקר שינוי הרגשות נעשה ע"י שהאדם מברר את רגשותיו שיהיו רוחניים, והדבר שבו האדם מרגיש ומתפעל מהשפע הרוחני שנשפע לצלם אלהים ע"י מעשה המצווה נקרא הדמות הרוחנית של האדם.

ובכדי לעורר את הדמות הרוחנית לקבל את השפע הרוחני שבמעשה המצוות צריך לעשות את המצוות באופן מסוים בדוקא, דדוקא עשיית המצוה באופן מסוים מעורר את הדמות הרוחנית להתפעל מהשפע הטמון במצוה, שע"ז הדמות מכירה לאיזה נקודת מפגש בצלם אלהים הגיע השפע ואיזה שפע הגיע, ובאמת שאם אדם יהיה מזוכך לגמרי אזי לא יצטרך לעשות את המצוה באופן מסוים, דכיון שרגשותיו של הצלם אלהים מבוררים אזי בכל צורה שלא תעשה המצווה ירגיש האדם מיד את השפע הפנימי הטמון במצווה ויקבלו כראוי, לדוגמא מצוות נטילת לולב שמבואר איך לנענע וכמה פעמים וכו' וכו', אך מדאורייתא בעצם הנטילה של הד' מינים בידיו מתקיימת המצוה, וא"כ אדם מזוכך בעצם נטילת הד' מינים בידיו ירגיש את השפע הרוחני שבעשיית המצוה.

וכמו ששמעתי פעם על איזה חסיד ומתנגד שהלכו לבקר ביחד איזה צדיק בחנוכה, וכשהגיע זמן הדלקת נרות קם אותו צדיק ובירך את הברכות בזריזות הדליק את הנרות והמשיך לדבר עמם, וכשיצאו ממנו אמר המתנגד לחסיד לא ידעתי שהוא בקי כ"כ בכונות, והיכן ראה שהוא בקי בכונות אלא מזה

שידע שמכוון וראה שמברך מהר ידע מזה שהכונות מאירות לו בשכל מיד ועל כן אינו צריך להתמהמה בברכה בכדי לכוון [אמנם שייך שאדם יתפלל באורך אע"פ שהוא בקי בכונות, מחמת עבודת הדבקות וכדו'].

וזהו כנ"ל דאדם מזוכך אזי השפע הרוחני מאיר לשכלו מיד בלא צורך של הכנה מוקדמת, אלא זה בא לו מיד עם עשיית המצוה וכך זה אמור להיות שהרי השפע כלול בעצם המצוה, ומה שאנו צריכים הכנות רבות זה משום שהרגשנו הרוחני מקולקל וע"כ כדי לעוררו להרגיש את השפע אנו צריכים לעשות את המצוה באופנים מסוימים וכנ"ל, [וצריך לדעת שמה שמבואר באריז"ל בכונות המצוות שנשפע שפע כזה וכזה בפרצוף כזה וכזה, זה קורה בנפש האדם ממש, וכנ"ל בפרקים הקודמים דנפש האדם כלולה מכל העולמות ועל כן כאשר מושפע שפע באיזשהו עולם זה מושפע בנפש האדם, ומה שאנו לא מרגישים זאת משום שרגשותנו עכורים וכנ"ל], וצריך לזה עבודה רבה בכדי שנרגיש ישר את השפע שבמצוות אך אל יאוש.

ובכדי שהאדם יבחן את עצמו אם עושה את מעשה המצוה בפנימיות או חיצונית, יראה האדם אם הוא מתיגע בעשיית המצוות או שאין לו מזה שום עייפות, דאם העבודה היא פנימית אין שום סיבה שיתעייף, אך אם הוא יגע סימן שעושה זאת באופן חיצוני, וכמבואר בספרי מוסר עה"פ "לא אותי קראת יעקב כי יגעת בי ישראל"י"א שאם אדם יגע בעבודתו את הקב"ה סימן שלא אותי קראת כיון שמי שקורא לקב"ה יודע שאין בזה שום יגיעה, וכמשל המגיד מדובנא"י "כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום לא נפלאה היא ממך ולא רחוקה היא"י" משל לסוחר שהגיע לביתו מעיר השוק בערב שבת עם חשכה, כמובן שראשית כל מיהר להיכנס הביתה, להחליף בגדיו ולברך את ביתו לשלום,

לא. ישעיה מג, כג

לב. פרשת נצבים משל ט

לג. דברים ל, יא

לפני כניסת שב"ק, ומרוב בהילותו וחפזונו השאיר את מזוודתו אצל העגלון, וכשבא לביתו, ברך את כולם והרגיעם, ואח"כ שלח מיד את משרתו אל בית העגלון להביא את צרורו, הנער חזר כעבור שעה קלה, נכנס אל חדר הסוחר, והודיע לו, הבאתי את חבילתך, הנה היא מונחת בפרוזדור, ובדברו היה מנגב את מצחו מן הזעה, וכולו מתנשם מעמל נשיאת המזוודה, התבונן בו הסוחר וענה, לא אין זה המזוודה שלי, איך יתכן אדוני? הרי לא ראית בכלל את המזוודה! הואל נא לצאת החוצה לפרוזדור ותראה אותה ענה הנער, בטוח אני שאין זו המזוודה שלי, וזאת מכון שאני רואה איך אתה מזיע כאלו סחבת משא כבד, ואלו מזודתי קלה וקטנה! והנמשל - זהו המוסר נגד המתחדשים והמשכילים, המראים עצמם כאלו מתאמצים בעבודת ה', כמ"שיי" ולא אותי קראת יעקב", יען "כי יגעת בי ישראל" הרי בעבודת ה' נאמר, לא נפלאת היא ממך ולא רחוקה היא, עבודת ה' היא קלה ונעימה, ומדוע אתה עייף ויגע ע"כ.

ולהבדיל, דבר זה של בטול היגיעה בעבודה ע"י שעובדים עם הנפש ולא עם הגוף שייך גם בגשמיות, וכמו שראיתי פעם שני פועלי בנין שהיו צריכים להעלות אבנים לקומה רביעית ואחד אחרי כמה פעמים שהעלה התעייף ונאנח בעוד שחברו עבד עשר שעות ולא היה נראה עליו שהתאמץ כ"כ, ושאלתי את זה שהתעייף למה הוא מתעייף והשיבני שעובד לפרנסתו ועבודה זו היא עבודה פיזית קשה וע"כ הוא התעייף מהר, ושאלתי את חברו ואיך אתה לא התעייפת? והשיבני שגם הוא עובר בשביל פרנסתו אך כיון שידע שזו עבודה פיזית קשה, על כן הלך ללמוד טכניקה שבה העבודה תהיה חוויה רוחנית נפשית, ועי"ז כאשר הוא מרים את האבנים הוא מתרכז בחוויה הנפשית שנעשית ע"י הרמת האבנים, ולכן אין גופו מרגיש את העבודה הקשה כיון שלנפש אין שום קושי בהרמת המשא, וכיון שמרים את האבנים עם עבודה נפשית לכן אין גופו מתעייף.

וכן זה בעבודה רוחנית שכאשר הנפש עובדת אין יגיעה, משא"כ אם רק הגוף עובד שאז האדם מתייגע מיד, וכן רואים שאדם מסביר שיעור הוא עושה תנועות בידיו ויכול לעשות כך כמה שעות ואינו מתעייף, ואם יעשה רק את התנועות סתם כך הוא יתעייף תוך רבע שעה, וזהו כנ"ל דכאשר המעשה נובע מעבודת הנפש אזי כל התנועות נעשים בכח הנפש ואין הרגש של עייפות, משא"כ כאשר האדם עושה רק פעולות גופניות גשמיות אזי הגוף מתעייף מיד, ועל כן אדם שכל מעיינותיו בעבודת ה' דבוקים רק בעבודת ה' הפנימית ועובד עם נפשו כמעט ולא יצטרך אוכל ושינה, כיון שבמעוט אוכל תתעורר נפשו לקבל את תזונתה הרוחנית ויתברך האוכל במעיו, דהשובע בא מהשפעת האנרגיה הרוחנית שנשפעת לנפש וכנ"ל בפרק א, וכן לא יצטרך שינה דהלא הגוף אינו מתעייף ומה שצריך מעט שינה זה בכדי שיתחדשו מוחיו שיוכל להתעלות למוחין גבוהים יותר שבהם ישיג השגות גבוהות יותר, וככל שאדם יעורר יותר את דמותו הרוחנית כמו"כ הוא נכנס לפנימיות המצוות והשפע הרוחני הכלול בהם, ולפעמים אדם עובד ואינו מרגיש כלום וזה משום שהוא לא עבד בפנימיות אך אל יאוש, צריך לעורר בכל פעם כמה שאפשר את הדמות הרוחנית עד שתתעורר בכוחות עצמה, ואזי מכל דבר ירגיש את השפע הרוחני הנשפע לו מלמעלה.

וכאשר נשים לבנו נראה שבאמת בכל דבר מדזמן שעצם הדבר הוא רוחני, כגון "עשיה" זה מלשון עשה - י"ה, "אכילה" זה מלשון אכל - י"ה כמבואר בכוונות האכילה, "שתיה" זה מלשון שתה - י"ה, "חוויה" זה מלשון חוה - י"ה, "מחיה" מלשון מח - י"ה, "מיתה" מלשון מת - י"ה ח"ו (שזה בחי' רשעים בחייהם קרוים מתים כיון שהם נפרדים מחי החיים, שעוזבים את בחי' המוחין שהם בחי' חיים כמ"ש החכמה תחיה את בעליה, וכנ"ל בפרקים הקודמים). "ראיה" מלשון ראה - י"ה, "שמיעה" מלשון שמע - י"ה, "פעולה" מלשון פעל - ו"ה, והבן.

והנה כל אדם יודע שאין העין רואה ואין האוזן שומעת אלא הנפש השוכנת בתוכם, אך אף אחד אינו מרגיש זאת שהנפש היא הרואה שהמוחין הם הרואים, כיון שהורגלנו בהרגל טבעי שכך המציאות שהעין רואה והאוזן שומעת,

אך כאשר האדם חי ברוחניות הוא מרגיש שהמוחין שהם בחי' י"ה הם עושים הכל, ואזי יכול האדם להיות עם עיניים פתוחות ולא לראות כלום כיון שנתן הוראה לנפשו שלא תראה, ועל כן נחסר מהעין הכח הנפשי שרואה וכן זה לגבי שמיעה ושאר דברים.

ויותר מזה, שייך שכשאדם זוכה לראיה נפשית אזי אפי' אם הוא עוצם עיניו יתכן שיראה, וכמו שמביא מהרח"ו בשערי קדושה (ח"ד) על עיור אחד שהיה צדיק גדול וראה בראיה נפשית, דכיון שזכה לראיה נפשית לא הוצרך שראיתו תתלבש בראיה גשמית הנעשית ע"י העין הגשמית, ועל כן עבודתנו לעורר את הדמות הרוחנית לקלוט בכל עשייה ופעולה, את בחי' ה-י"ה בחי' המוחין הרוחניים הנכללים בכל פעולה ועשייה, עד שנזכה שכל פעולתנו יהיו רוחניים ולא יצטרכו כלל להתלבשות גשמית.

וכעת נדבר מעניין הרגשת הצלם אלהים, איך ידע האדם להבחין בשפע הנשפע לו לאיזה ספירה מהז' ספירות תחתונות לצלם אלהים זה שייך. ואופן ההבחנה הוא, דכל שפע רוחני הבא לאדם בין אם זה נשפע לו מלמעלה, ובין אם זה בא לאדם דרך ברור ניצוצות גשמיים, זה מצטייר במח בצבעים, ולכן כתוב בפרדס רמונים לרמ"ק דכשמכוונים בשמות הוי"ה יצירים ויכוונם בצבעים, דכל ספירה יש לה צבע משלהי, דלכל שפע רוחני יש לו צבע משלו כפי שורשו הרוחני ע"פ הספירה שמשם זה נשפע, ואופן ראיית אותם צבעים שייך אצל כל אדם שיסתכל במוחו ויראה איזה צבע מאיר לו במוחו, אך צריך שיהיה האדם אמיתי עם עצמו ולא ידמיין את הצבע שרוצה לראות.

ובאור הדברים - דכל עוד דהמח אינו פועל וחי, כלומר שאינו ערני לעבודת ה' וקבלת שפע רוחני אזי המח חשוק, וכאשר יסתכל האדם על עצמו במצב כזה הוא יראה הכל שחור, וככל שאדם מתעסק יותר בעבודת ה' כך מתעורר המח ומתלבן יותר ויותר וכשאדם דבוק בקב"ה בשלמות אזי מוחו מאיר ומתנוצץ

לה. פרדס רמונים - שער עשירי שער הגוונים

בלובן עליון, ואופן ראיית הצבעים במח הוא ע"י ראייה פנימית, דראיתנו היא ראייה חיצונית שבה אנו רואים דברים שהם מחוץ לגופנו, וכשרוצים לראות את פנימיות האדם את מוחו צריך שיעצום את עיניו ויחשוב כאלו הוא מסתכל לתוך מוחו, ואזי יבחין בצבע מסוים ואותו הצבע הוא כפי השפע הנשפע עליו מלמעלה וכפי אחיזתו כעת במדרגה רוחנית מסוימת, וכאשר אדם אינו מתעסק כלל בעבודה רוחנית הוא יראה צבע שחור שזה בחי', הצבע של ספירת מלכות בצלם אלהים בשבירתו, וככל שאדם עוסק יותר בצלם אלהים מתלבן מוחו ועולה מצבע שחור כלפי צבע לבן, והז' צבעים של הז"ס דצלם אלהים מלמטה למעלה הם: שחור, אדום, כתום (צהוב), ירוק, כחול, כסף, לבן, וצבע לבן ידוע שהוא כולל את כל הצבעים, ועל כן כשהמח לבן אזי יכול האדם לידע תמיד מהו השפע הנשפע לו כפי מה שיצטייר על הצבע הלבן שבמוחו, וכן כאשר יעסוק בגשמיות אזי כפי מה שיצטייר במוחו ידע איזה ניצוצות מולבשים בגשמיות ולאיזה הארה רוחנית הם שייכים ועל איזה נקודת מפגש שבז' בלוטות הם משפעים.

וכיון שאנו עדין נמצאים בשחרות, על כן נביא תרגיל מעשי להלבנת המח בכדי שיוכלו להצטייר במוחנו צבעים כפי העבודה הרוחנית שנעבוד וכך נתחיל לזהות את רגשותנו ונתחיל להכיר את הצלם אלהים מהצד הרוחני שבו, ואופן הלבנת השכל משחרותו והערותו משנתו הוא ע"י תרגילי נשימות, שינשום האדם כמה דקות נשימות חזקות וינשפם החוצה בחזקה ובשעת הנשימות והנשיפות יעצום עיניו, וידמין איך הוא מטייל סביב מוחו השחור וידמין שנושף על אותה שחרות הדבוקה במוחו ומגרשה וכך יעשה עד שיראה בראיה פנימית שמוחו התלבן ונסתלקה לה השחרות, [וצריך לדמין את הנשיפות על מח חכמה בנפרד ועל מח בינה בנפרד וכפי שיבואר לקמן], וכאשר יתלבן מוחו ע"י התרגיל הנ"ל אזי יכול להתחיל לחוות עם דמותו הרוחנית את הצבעים המצטיירים במוחו המלובן והערני כפי השפע הנשפע לו מלמעלה וכפי הניצוצות המתלבשים בגשמיות שמתעסק בהם, וזה נרמז בפסוקי "עד שיפוח היום ונסו הצללים",

דכאשר האדם אינו עובד, אזי מוחו מתכסה בצללי ערב בחי' שחרות הנובע מהשבירה שבצלם אלהים, ובכדי שיאיר מוחו באור היום צריך להפיח היום שזה בחי', "עד שיפוח היום", ואזי כשמאיר מוחו יכול האדם להכיר ולבחון מה מפריע לנפשו ומה מזין ומהנה את נפשו, ואפשר לראות זאת בחוש שכשאדם שומע בשורה טובה אזי מאיר מוחו ומרגיש התרוממות ורחבות הדעת, משא"כ כשח"ו שומע בשורה שאינה טובה אזי נהיה לו שחור בעיניים שמוחו קודר ושחור, וע"י עצה זו של ראיית מוחו יכול האדם לפשוט את ספקותיו, דכשאדם מסופק אזי מוחו מכוסה בצלילי ערב, וכאשר עולה בלבו עצה לפשוט את הספק יראה האדם אם מאיר מוחו מזו העצה או - שעדין מוחו בערפול הצללים, אם מוחו מאיר סימן שזה עצה ישרה משא"כ אם מוחו נשאר עדין בערפול זה סימן שאין זו עצה מועילה, וזהו באור הפסוקי "ולפני עור לא תתן מכשול" וגו' שאם אדם מרגיש שמוחו שחור שזה בחי' עיור סימן שזה מכשול. וכמו"כ ע"פ עצה זו יכול האדם לבדוק את סברותיו אם הם נכונות או לא דאם מאיר מוחו סימן שזה נכון וכל זה צריך שיעשה ע"י שיקדים כל יום כמה דקות לנשימות הנ"ל בכדי שיתלבן מוחו, ואזי ע"י ראייה פנימית ירגיש אם מוחו מואר, ופעמים שזה כ"כ מאיר שאין צורך לראיה פנימית אלא זה מורגש מיד בכל הגוף, ואדם שמוחו לבן מצד שתיקן את השבירה אזי כל עצותיו הם ישרות ומאירות כיון שתמיד מוחו לבן ואומר רק דברים לבנים ומאירים.

אך כאשר אדם הולך להסתכל על דמותו בראיה פנימית, צריך לידע שישנם ב' מוחין חכמה ובינה, מח חכמה עומד בצד ימין של הגולגולת ומח בינה עומד לצד שמאל, וחלוקים הם בעניינם, דחכמה ענינה ראייה למרחוק בבחי' איזהו חכם הרואה את הנולד, משא"כ בינה שעניינה ראייה מקרוב בבחי' מבין דבר מתוך דבר, וראיית העיניים מושפעת דרך ב' המוחין, ועין ימין רואה מכח מח שמאל בחיי בינה שראייתה מקרוב, ועין שמאל רואה מכח מח ימין בחי' חכמה שראייתה למרחוק, ועל כן גם בגשמי עין שמאל שהיא בחי' חכמה רואה למרחוק יותר,

ועל כן חובשי משקפים בדרך כלל מספרי העדשות חלוקים בין עין לעין, ואם האדם היה הולך ע"פ ראות עיניו של מח ימין ומח שמאל הוא היה נתקע בכל מיני חפצים בהילוכו משום שראיתו הייתה מבולבלת משום שכל עין הייתה מראה לו מרחק שונה, על כן ברא הקב"ה לאדם מח שלישי בחי' דעת שהוא מאזן בין ב' המוחין ובכך גם ראית האדם מאוזנת ואינה מבולבלת, וכמו שבגשמיות יש חלוק בין ראית עין ימין לשמאל כפי בחי' המוחין, כך גם בהשגה רוחנית יש חלוק בהשגה בין מח חכמה למח בינה, ובכדי שהראיה תהיה כפי שצריך צריך שיהיה איזון בין המוחין ואזי יהיה כלי להשגת ההארות הרוחניות הנשפעות לאדם, ואופן השוואתם של המוחין נעשה כאשר האדם מתרגל את הנשיפות. שיתרגל זאת על כל מח בנפרד ויבחן את התלבנות המח כל אחד בנפרד ויעשה ראיה פנימית על כל מח בנפרד, שיבחן את מח ימין בראיה פנימית דרך עין שמאל ויבחן את מח שמאל בראיה פנימית ע"י עין ימין. וכאשר רואה שצבעיהם התלבנו בשווה או קרוב לשווה זה סימן שהשוו המוחין ואזי יש בכוחו לקלוט במוחו את צבעי השפע הרוחניים המצטיירים במח ולהכיר את השפע הרוחני בהשגה אמיתית שידע להיכן אותה שפע שייך ומאיזה ספירה זה הגיע.

וכאשר זוכה האדם שמוחיו משתווים באופן תמידי אזי גם ראית עיניו הגשמית תשתווה, וכמו"כ כאשר יש איזון מלא בין חו"ב אזי זוכה האדם לרוה"ק והשגה מלאה [וכפי שיבואר שע"ז מתלבשים במוחו מלאכים ומגלים לו הכל] וכאשר האדם מתעסק בנקיון המח כנ"ל אזי הוא שולט על המח שלטון מלא באופן שהוא שולט על מחשבותיו, ויודע להבחין את הרגשותיו, ומח נקי הוא בחי' הנר דולק על ראש העובר במעי אמו שצופה ומביט בו מסוף העולם ועד סוף העולם (נדה ל:) שמאיר בו הנר ה' נשמת אדם, וכנ"ל בפרק ב'.

וכשהמח נקי יכול האדם לטייל בתוך מוחו ולבדוק ממה נובעים בעיותיו האם נחסר לו אור רוחני או שיש לו בעיה גופנית גשמית. וראית המח זה בחי' רואים פני מלאך, דמח האדם הוא כלי גבוה מאד עד כדי כך שמלאכים שהם רוחניים לגמרי יכולים להתלבש בו, דהנה מח האדם הוא בבחי' שם ס"ג, ושמות

המלאכים מסתיים באותיות א"ל, שזה בחי' אחורי שם ס"ג"י, ועל כן המח הוא כלי ראוי להתלבשות המלאכים, אך בכדי שיתלבשו בו המלאכים ויושגו לאדם צריך שיתלבן המח ויהא כלי ראוי להתלבשות המלאכים. ובמח ימין בחי' חכמה מתלבש המלאך פניא"ל וממנו נשפע לאדם בחי' נבואה [והשגות ורוה"ק], ובמח שמאל מתלבש רזיא"ל המלאך שהוא מגלה לאדם סודות התורה, ומח הדעת מקבל הארה מב' מלאכים אלו כפי היחוד שיש בין ב' המוחין, וע"י הדעת שעם חכמה ובינה עולה בגימ' תרי"ג"י משיג האדם את אור התורה והמצוות המושגים בג' מקומות אלו.

לח. כי אותיות ודיא"י דמילוי ס"ג (יו"ד - ה"י - ו"א - ה"י) הם מלוי שהוא צגמט' אלהים שהוא צחי' דין ואחורים.

לז. אינו עולה אלא תרי"ד והוא כנגד תרי"ג מלכות עם הכולל. וכן מש"ה רצינ' עולה תרי"ג שהוא זכה לשלמות הדעת, והוא הנקרא איש האלהים ר"ל שתיקן ומשל צלם אלהים שלו כאיש המושל ציתו, ולכן נקרא "רעיא מהימנא" וכן "צכל ציתי נאמן הוא" הנאמר בו רומז לשכינה הנקראת ציתו של הקצ"ה והיא כנגד שם אלהים שהוא ענין הצלם אלהים צחי' שצירה צחי' גלות השכינה שצריך לאסוף ניצולותיה הנפולים ועי"ז היא תחזור לצעלה והוא ישוץ להאיר לה כימי קדם וכל שיר השירים מלא מזה כן וצכל ספרי חסידים ומקובלים. ועוד כי ע"י משה רב"ה שהוא צחי' דעת, נתנה תורה שצה תרי"ג מלכות הנקראות צוה"ק עלות, עשה ולא תעשה, כנגד חסידים וגבורות שצדעת, רמ"ח עשה גימט' אצרהם שהוא איש החסד צחי' חסידים שצדעת, וטבע החסד הוא כטבע המים השקטים הלוצטים לורה ופושטים לורה לפי מה שנקרה צדרכס והוא מידת ענווה, והוא המוזכר בתורה דווקא באצרהם אע"ה "ואנכי עפר ואפר" וצמשה רב"ה "ונחנו מה" כי שניהם זכו לשלמות הרמ"ח שהוא צחי' העלות והמלכות דחסידים שצדעת. ושם"ה לא תעשה הם כנגד צחי' ימות החמה שטבעה חס ויבש ותנועתה אינה פוסקת כל השנה כטבע הגבורה המשתוקקת לעלות ולכלות כל מה שצדרכה צין לטב צין לביש והם כנגד גבורות שצדעת, והיא כנגד יחזק אע"ה שהיה מוכן למסור נפשו ואף לכלות את גופו על גבי המזבח כליל מרוב השתוקקותו לקיים את רצון השי"ת, ולא נתן לגופו להפריד צינו לצין צוראו והוא ממש טבע האש המכלה כל מה שעומד צדרכה כנ"ל, וגם משה רב"ה היה שלם צחי' זו כי הכה למצרים י' מכות ושבר את הלוחות והכה את הסלע וגבורות ה' נוראות צאו על ידו וגדולה מכולם היא מתן תורה צחי' "שומע מפי הגבורה" והיה שלם צחי' הגבורות שצדעת כמו צחי' החסידים, ולכן ניתנה תורה ע"י כי הוא היה צחי' שלמות הדעת שרק יכול אדם להגיע, והדעת היא שורש מלכות התורה. וגם יעקב אבינו היה צחי' שלמות כזו אמנם מוצא צוה"ק כי "משה מלגו יעקב מלצר" ומשה עלה למדרגת שלמות שלא זכו לה אפי' האבות הקדושים, אע"פ שהם חידשו דרכים חדשים צעצודת ה' מה שלא היה לפנייהם (הוא ענין הצרות המוזכרים באצרהם ויחזק), ולהם זכות הצורה. וגם הם השתלמו כל אחד צמידה המיוחדת לו, אצרהם צחוק, יחזק צגבורה, יעקב צתפארת (הכולל חו"ג אמנם

תיקון הצלם

וכעת נדבר מעניין תיקון הצלם אלהים, [וקודם דברינו נזכיר מה שהבאנו לעיל שעיקר ההשתנות תלויה בזה שהאדם מתחיל לשיט לב לרגשותיו ממה הם נובעים ומתחיל להכירם ועי"ז לאט לאט הוא יכול להתנתק מהם], דהזכרנו לעיל דהצלם אלהים מתלבש בז' מקומות בגוף, אשר שם ההתלבשות של הקומה הרוחנית של האדם בקומתו הגשמית, והזכרנו דכאשר יורד השפע אזי זה יורד מהמוחין החופפים מעל הראש ומשם נמשך לנקודה הראשונה של הצלם אלהים (מלמעלה למטה), והולך ויורד דרך עמוד השדרה עד השקיק הנמצא בסוף חוט עמוד השדרה, ומשם זה חוזר ועולה למח דרך ז' נקודות שהם ז' מקומות שבהם מתלבשים הז"ס דצלם אלהים שהם בחי' אותיות בג"ד כפר"ת, ושם הוא מקום המפגש שעובר הכח אנרגי רוחני המחיה את האדם לגופו הגשמי ודרך שם מקבל האדם את הכח אנרגי שלו.

ואותו שפע רוחני יש בו השגה רוחנית שהשגתה תלויה בנקיון הז' בלוטות מהרגשים גשמיים שלילים, דהשגת הרוחניות נעשית כאשר אותו שפע חוזר למח דרך הז' בלוטות וכפי זכותם כך חוזר השפע נקי ואם ח"ו הבלוטות מלוכלכות אזי השפע חוזר מלוכלך ונהפך לתאוות וכנ"ל בפרקים הקודמים, ומכיון שהז' בלוטות הם מקום המפגש של הרוחני והגשמי על כן קיימת בהם

צנחי' (התפשטותם), אמנם משה רב"ה עלה על כולנה צנחי' שלמות השגתו בכל הצחי' יחד שהוא צחי' דעת הכולל חו"ג והוא גם צחי' שורש להם, נמצא כי מדריגתו היא שורש מדרגת האצות ולכן נחשב גבוה מהם דהשגתו, וע"כ נצטרך דוקא הוא לשרת את רצונו ית' וליתן את עצמותו הם מצותיו לעולם כי רק מי שהוא תיקן את צחי' כלל אלהים צנחי' שלמות כזו אזי רק הוא יכול ליתן ענה שלימה צנחי' דעת כמ"ש "דע את אלהי אביך ועזדהו" ועל ידו נעשה החיבור בין שמים וארץ ובין העליונים והתחתונים, והוא ענין יחוד קוצ"ה ושכינתיה ותיקון חטא אדה"ר כמ"ש ז"ל שבמתן תורה פסקה זוהמתן שהיא זוהמת הנחש כיון שעלו לצחי' שלמות הדעת ותיקון הכלל אלהים עד שלא היה הצדל בין שמים וארץ והיו רואים את הקולות וכו' שהם המלאכים הנושאים את דבר ה' וממש כל הרקיעים היו פתוחים להם כאדם המציט מקרוב וכל זה ע"י הנ"ל צנחי' שלמות תיקון הכלל וצחי' איזון הדעת ואכ"מ להוסיף ואי"ה נצטרך עוד צנ"א.

מלחמה בין הרוחניות של האדם לגשמיותו מי ישלוט בשפע היורד, דהקומה הרוחנית רוצה שהשפע ישאר רוחני ומזוכך והטבע הגשמי חפץ במנוחה והפיכת השפע לתאוות גשמיות, ומכיון שהורגלנו לחיות ע"פ טבע לכן כיום השליטה על אותם נקודות מפגש הם של הגשמיות וכל שפע שיורד מזדהם ונהפך לתאות ומדות רעות, וצריכים אנו להשיב מלחמה שיערה כנגד הטבע הגשמי החפץ בתאוות ולעורר את הקומה הרוחנית לשליטה מלאה על אותם נקודות באופן שכל שפע ישאר רוחני, ונביא לזה תרגילים מעשיים שבהם נכניע את הטבע הגשמי להארה הרוחנית, וגם תרגול זה נעשה ע"י נשימות.

דטבע האדם גשמי וקיומו הוא מהאוויר שנושם והאוויר הוא רוחני, וצריך לראות שאותו אויר רוחני יתגבר כנגד הגשמיות הגופנית להכניעה להיות רוחנית, כלומר שיתבטל הגשמי לרוחני, ובמקום שהגשמיות תשלוט ותפיל כל ההארה רוחנית לגשמיות, ישלוט הקומה הרוחנית על הגוף הגשמי ויעלה כל פעולה גשמית לשורשה הרוחני וכנ"ל.

אופן התרגול

אך אופן תרגול הנשימות מתחלק לפי הבחי' של הז' נקודות בג"ד כפר"ת. דהז' נקודות התלבשות הצלם אלהים מתחלקים לג' בחי' (ונרמז לעיל בענין מח, פה, לב). אותיות ב"ג הם בחי' חי ובחי' נשמה דנפש, ואותיות ד"כ הם בחי' צומח ובחי' רוח דנפש, ואותיות פר"ת הם בחי' דומם ובחי' נפש דנפש, ובחי' ג"ר דצלם אלהים החופפים מעל הראש זה בחי' מדבר ובחי' חיה דנפש. והנה בטבע של דומם צומח חי רואים הבדל מהותי בבחי' החיות הרוחנית שבהם, דדומם יש בו חיות רוחנית קלושה ביותר וכמבואר בשערי קדושה לרח"ו, ובצומח יש יותר חיות כך אפשר להרגיש הבל שיוצא מהצומח אך עדין אין להם קול, נוסף עליהם חי שנתוסף בו קול, וכמו"כ בתרגילי נשימה כאשר האדם מתעסק עם ג' רגשות תחתונים בחי' פר"ת (שהם כנגד הבטן) בחי' דומם ששם אין אלא חיות קלושה, צריך לתרגל בתרגילי נשימה של הכנסת אויר והוצאת אויר דרך הפה בלא הבל וקול, וכאשר מתעסק באותיות ד"כ שהם כנגד החזה בחי' צומח שיש שם הבל צריך להכניס אויר ולהוציאו כהבל, וכאשר מתעסק עם בחי' אותיות ב"ג שהם כנגד הראש בחי' חי צריך להכניס אויר ולהוציאו בקול (וכמבואר בפרדס רמונים לרמ"ק ובחיי עוה"ב לר"א אבולעפיא, דישנם תרגילים להשגת השגות שנעשים ע"י הכנסת אויר והוצאתו כקול ואכמ"ל, ובעזה"י בפרקים הבאים יבואר הכל בפרטיות), וכמו"כ יש עוד הבדל בתרגילי נשימה ע"פ הג' בחי' דכאשר מתעסקים להכניע את הג' רגשות תחתונים בחי' פר"ת, תרגילי הנשימה הם הכנסת והוצאת אויר דרך פה (שזה בחי' נפש בהי' מלכות, מלכות - פה), וכאשר מתעסקים עם הרגשות של בחי' ד"כ הכנסת אויר והוצאתו הוא דרך האף שזה בחי' רוח בחי' ז"א, וכאשר מתעסקים עם הרגשות בבחי' ב"ג אזי מכניסים אויר דרך האף ומוצאים אותו דרך הפה שזה בחי' נשימת המח, ובפרקים הבאים אי"ה יבואר סיבת הדבר.

ובאדם יש בחי' פנים ואחור, ובחי' פנים זה בחי' התבטלות ואחור זה בחי' הרגשת עצמו, וכאשר רוצה האדם להאיר בעצמו את ההארה הרוחנית צריך שיהא בבחי' פנים בהתבטלות, ודוגמא להבין מה זה בחי' פנים ואחור בהליכת האדם, שאדם הולך עם רגליו והם נוטות כלפי פנים (כלומר זה כלפי זה) זה בחי' פנים וכשאדם ילך כך ירגיש הרגשת ענוה של התבטלות, משא"כ עם רגליו נוטות כלפי חוץ זה הלוך בדרך גאווה, וכך מה שאמרו חז"ל כל המהלך בקומה זקופה כאלו דוחק רגלי השכינה, מבואר בהלכה ששיעור הדבר הוא שהאדם צריך ללכת באופן שיראה לפניו ד' אמות ולא יותר ולא פחות, דפחות מזה זה הליכה של עצבות ומרה שחורה, וכשאדם הולך כך הוא מרגיש ענוה והתבטלות, וכשאדם נשען לאחוריו זה בחי', אחור של הרגשת עצמו, וכן דחיפה עם המרפק זה בחי' אחור וכן בשאר דברים, ועל כן בשעת התרגול צריך לשבת באופן של בחי' פנים שיקבל את ההארה ע"י התבטלותו, ואופן הישיבה תהיה כך שישב על קצה הכסא כשגבו ישר וכן פניו נוטים קדימה ביושר ורגליו יטו זה כלפי זה שזה בחי' פנים, ויפעיל את שרירי רגליו כאלו הוא נשען על בהונות רגליו באופן שיפעלו רק שרירי רגליו הפנימיים ולא החיצוניים, דהפעלת השרירים החיצוניים של הברך זה בחי' אחוריים, וכפות ידיו ינוחו ברפיון על ברכיו, וכאשר יושב כך זה בחי' פנים [שגופו נוטה קדימה].

ויתחיל בתרגילי נשימה של בחי' פר"ת הנעשה בהכנסת אויר והוצאתו דרך הפה בלא קול והבל, וצריך שלא להזיז את הגוף בשעת הנשימה, ואופן הנשימה יהא כך שירוקן את כל האויר שבראותיו עד שירגיש שאין בו אויר אלא כדי חיותו, ואזי יקח נשימה ארוכה ומלאה עד כמה שיכול ויוציאה, ובתחלת התרגול יעשה כך בין חמש לעשר פעמים דיותר מזה יקבל סחרחורת [ואח"כ יכול להוסיף בתרגול יותר], ואופן הנשיפה והנשימה יעשה דרך הפה כנ"ל, ועי"ז הכח הרוחני שמכניס יותר מכדי הצורך מכניע את הגשמיות שבו, נקודות התלבשות דצלם אלהים, ואזי כשנכנע הרגש הגשמי המושך את האדם לתאוות יכול האדם לחוש ברגש הרוחני הנשפע לו באותם נקודות, [ובחי' הנשיפה מוזכרת בספרי ר' אברהם אבולעפיא וספר תלמידו סולם עליה "שיעשה האדם

נשימה מלאה" שקוראים לנשיפה בשם נשימה מלאה], וסיבת הדבר שצריך לנשוף את כל האויר החוצה, כיון שהאויר הקיים בראותיו כבר נתעכר והזדהם מהרגשות הגשמיים השלילים ועל כן אם יוסיף אויר חדש על אותו אויר מזהם. זה לא יועיל כיון שגם אותו אויר יתעכר ויזדהם, ועל כן צריך לנשוף את כל האויר החוצה עד שנשאר באדם אויר מצומצם ביותר שאותו אויר נצרך לכדי חיות האדם, ואזי יוסיף נשימה חדשה, ויתרגל זאת כל יום פעם בבוקר ופעם בערב, ובתחלת התרגול ירגיש האדם כאבים גדולים נפשית וגשמית, והכאבים הגשמיים יהיו בסוף הגב כנגד מקום הרגשות התחתונים, וכן באברים הפנימיים כיון ששם מתנהלת המלחמה על השליטה עם תהיה רוחנית או גשמית, על כן האברים הגשמיים צועקים את כאבם, וכן נפשית יש כאבים שזה מתבטא בבכי ובלחץ נפשי, עד שלבסוף נכנעים הרגשות הגשמיים ואזי מסתלקים הכאבים, ולכל אדם יש נקודה שבו עיקר המלחמה בין הגוף התאווני לבין הנפש המשכלת, ושם זה עקר המלחמה ואז הכאבים הנפשיים מתגברים ביותר וכן הכאבים הגשמיים, אך לאחר מכן כשנקודה זו נכנעה הדרך פתוחה לפניו ומתחבר אות כ' לאותיות פר"ת ונעשה כפר"ת כנ"ל בפרק ב', ואזי יכול לעלות ולהתעסק בתיקון בחי' אותיות ד"כ ואותיות ב"ג (שאופן ההתעסקות עמהם יבואר בפרקים הבאים בעזה"י), והאדם יכול לבחון אח עצמו אם הוא מתרגל נכון או לא ע"פ כאביו שאם אין כאבים סימן שאינו פועל נכון, וככל שהכאבים גדולים יותר סימן שהוא בדרך המלך.

וכאשר האדם מתרגל זאת ומכין בזה כלים מזוככים לצלם אלהים אזי יכול להתחיל לזהות רגשות ולבררם, באופן שירגיש מה משפיע על רגשותיו, ומה גורם לו תאוות, וכאשר האדם משכיל זאת אזי לאט לאט הוא ממאס בתאוות הגשמיות ומשתוקק לאור הרוחני הזך ומכל דבר מקבל את ההארה הרוחנית הטמונה בו, וכאשר הוא פורש מכל הרגשות הגשמיים ונמשך אחר האור הרוחני השורשי, זה מורה שתיקן את השבירה של הצלם אלהים בשלמות, ויוצא מהתאוה והדמיון הגשמי שמושך לתאוות לגמרי, ואזי זוכה לרוה"ק ברורה ומזוככת בדמיון נבואה וכנ"ל.

ונחזור כעת על כמה דברים שהזכרנו לעיל בשביל תוספת שבת. הזכרנו לעיל פ"ב שעבודת תיקון הצלם תלויה ברגש ולא בשכל, וזה הבחי' של מי שחכמתו מרובה ממעשיו אין חכמתו מתקיימת, דחכמה זה בחי' השכל ומעשה זה בחי' הרגש, ועל כן מי שמעשיו מרובים מחכמתו חכמתו מתקיימת דמי שהולך אחר הרגש הרוחני אזי השליטה היא של המוחין הרוחניים ולא של השכל הגשמי ואזי חכמתו מתקיימת שהיא חכמה אמיתית, עוד הזכרנו לעיל שע"י ההשתוקקות לצאת מהשבירה שזה בחי' העלאת מ"ן מתעורר עי"ז השפעת המ"ד בחי' הארת צלם הוי"ה ואם אין העלאת מ"ן לא שייך שיתעורר מ"ד, וצריך לידע שאע"פ שכל קיום תו"מ זה בחי' העלאת מ"ן זהו ביחס לתיקון כלליות העולם אך לא כלפי תיקון הצלם אלהים הפרטי של כל אדם, וכמו שמצינו דמיתה על קדוש ה' זה בחי' העלאת מ"ן וזה לבחי' מסויימת, אך דברינו כעת זהו מהעלאת מ"ן לתקון השבירה שבצלם אלהים, ע"פ הנ"ל שכאשר הרגשות שליליים האויר הנכנס לגוף מזדהם יבואר דברי הגמ' (סוטה ג.) שאין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו "רוח" שטות, עוד הזכרנו שעבודת האדם בעבודה רוחנית זה למצוא את הרוחנית הנעלמת בגשמיות ואזי זה מתהפך לרוחניות וזה בחי' המתקת הדינים שמביא הבעש"ט שצריך למצוא בכל דין את הטוב שבו שע"י נמתק הדין ונהפך לטוב, עוד הזכרנו שענין פעולת המצוות באופנים מסוימים זה בכדי לעורר את הדמות הרוחנית, ובבחי' זאת הם דברי האריז"ל שע"י שהאדם מצייר לנגד עיניו שם הוי"ה בחי' "שויתי ה' לנגדי תמיד" נמשך עליו יראה, דע"י ציור שם הוי"ה כנגד העיניים בנקוד חש"ק (חיריק, שוא, קמץ, ר"ת חש"ק) מתעוררת הדמות הרוחנית לשפע יראה.

ופה פסקו השעורים שהיו מעלים אותנו לצלם הרוחני שבתוכנו בהסתלקות מורנו ר' אברהם זוצקללה"ה לישיבה של מעלה ה' ירחמנו ויקדישנו בקדושת התורה והמצוות.

